

PROJEKT

USTAWA

Z DNIA.....2001 R.

O ZMIANIE USTAWY — KODEKS KARNY, USTAWY — KODEKS POSTĘPOWANIA KARNEGO, USTAWY — KODEKS KARNY WYKONAWCZY ORAZ NIEKTÓRYCH INNYCH USTAW

(wyciąg)

(...)

Art. 2. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. — Kodeks postępowania karnego (Dz.U. Nr 89, poz. 555; z 1999 r. Nr 83, poz. 931 oraz z 2000 r. Nr 62, poz. 717) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 5 w § 1 wyrazy „orzeczeniem sądu” zastępuje się wyrazem „wyrokiem”;
- 2) w art. 11 dodaje się § 3 w brzmieniu:
„§ 3. W wypadku uchylenia lub istotnej zmiany treści prawomocnego wyroku, z powodu którego umorzono postępowanie na podstawie § 1, można wznowić postępowanie w sprawie umorzonej.”;
- 3) art. 25 otrzymuje brzmienie:
„Art. 25. § 1. Sąd okręgowy orzeka w pierwszej instancji w sprawach o następujące przestępstwa:
 - 1) o zbrodnie określone w kodeksie karnym oraz w ustawach szczególnych, z wyjątkiem spraw o zbrodnie określone w art. 280 § 1 i art. 282 kodeksu karnego,
 - 2) o występki określone w rozdziałach XVI i XVII oraz w art. 140, 141, 148 § 4, art. 149, 150 § 1, art. 151–154, 156 § 1 i 3, art. 158 § 2 i 3, art. 165 § 1 i 3, art. 185 § 2 oraz art. 223 § 1 kodeksu karnego,
 - 3) o występki, które z mocy przepisu szczególnego należą do właściwości sądu okręgowego.

§ 2. Sąd apelacyjny, na wniosek sądu rejonowego, może przekazać do rozpoznania sądowi okręgowemu, jako sądowi pierwszej instancji sprawę o każde przestępstwo, jeżeli uzna to za stosowne ze względu na szczególną wagę lub złożoność sprawy.

§ 3. Sąd okręgowy rozpoznaje ponadto środki odwoławcze od orzeczeń i zarządzeń wydanych w pierwszej instancji w sądzie rejonowym oraz inne sprawy przekazane mu przez ustawę.”;

4) w art. 28 w § 3 skreśla się wyrazy „25 lat pozbawienia wolności albo”;

5) w art. 29 w § 2 skreśla się wyrazy „25 lat pozbawienia wolności albo”;

6) w art. 40 w § 1:

a) w pkt 7 skreśla się wyrazy „lub stwierdzono jego nieważność”,

b) skreśla się pkt 8;

7) art. 47 otrzymuje brzmienie:

„Art. 47. § 1. Przepisy art. 40 § 1 pkt 1–4 i 6, § 2 oraz art. 41 i 42 stosuje się odpowiednio do prokuratora, innych osób prowadzących postępowanie przygotowawcze oraz innych oskarżycieli publicznych.

§ 2. Osoby wymienione w § 1 ulegają również wyłączeniu, jeżeli brały udział w sprawie jako obrońca, pełnomocnik albo przedstawiciel ustawowy strony.”;

8) w art. 51 dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. Jeżeli pokrzywdzonym jest osoba nieporadna ze względu na wiek lub stan zdrowia, prawa jego może wykonywać osoba, pod której stałą pieczę pokrzywdzony pozostaje.”;

9) art. 52 otrzymuje brzmienie:

„Art. 52. § 1. W razie śmierci pokrzywdzonego prawa, które by mu przysługiwały, mogą wykonywać osoby najbliższe, a w wypadku ich braku lub nieujawnienia prokurator, działając z urzędu.

§ 2. W wypadku, gdy organ prowadzący postępowanie dysponuje informacjami o istnieniu osób najbliższych dla pokrzywdzonego, powinien poczynić o przysługujących uprawnieniach co najmniej jedną z nich.”;

10) w art. 56 dodaje się § 4 w brzmieniu:

„§ 4. Oskarżyciel posiłkowy, który nie bierze udziału w postępowaniu z przyczyn określonych w § 1, może przedstawić sądowi na piśmie swoje stanowisko, w terminie 14 dni od daty doręczenia postanowienia.”;

11) w art. 62 po wyrazach „z popełnienia przestępstwa” dodaje się wyrazy „albo najpóźniej przy pierwszym przesłuchaniu na rozprawie głównej złożyć wniosek, o którym mowa w art. 46 § 1 kodeksu karnego”;

12) w art. 74:

a) w § 2 w pkt 1 wyrazy „w szczególności wolno” zastępuje się wyrazami „wolno także w szczególności”;

b) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. W stosunku do osoby podejrzanej można dokonać badań lub czynności, o których mowa w § 2 pkt 1, a także przy zachowaniu wymagań określonych w § 2 pkt 2, pobrać krew, włosy lub wydzieliny organizmu.”;

c) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki i sposób poddawania oskarżonego oraz osoby podejrzanej badaniom, a także dokonywania z ich udziałem czynności, o których mowa w § 2 pkt 1, mając na uwadze, by gromadzenie, utrwalanie i analiza materiału dowodowego dokonywana była zgodnie z aktualną wiedzą w zakresie kryminalistyki i medycyny sądowej.”;

13) w art. 75 w § 2 wyrazy „można sprowadzić go przymusowo” zastępuje się wyrazami „można zatrzymać go i sprowadzić przymusowo”;

14) w art. 78 w § 2 wyrazy „nie istniały” zastępuje się wyrazami „nie istnieją”;

15) w art. 79:

a) w § 1 skreśla się pkt 4,

b) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Jeżeli w toku postępowania biegli lekarze psychiatrzy stwierdzą, że poczytalność oskarżonego, zarówno w chwili popełnienia zarzucanego mu czynu, jak i w czasie postępowania nie budzi wątpliwości, udział obrońcy w dalszym postępowaniu nie jest obowiązkowy. Prezes sądu, a na rozprawie sąd może wówczas cofnąć wyznaczenie obrońcy.”;

16) w art. 81 dotychczasową treść oznacza się jako § 1 i dodaje się § 2 w brzmieniu:

„§ 2. Na uzasadniony wniosek oskarżonego lub jego obrońcy albo z urzędu, prezes sądu właściwego do rozpoznania sprawy może, gdy wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, wyznaczyć nowego obrońcę w miejsce dotychczasowego.”;

17) w art. 84 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Obrońca wyznaczony z urzędu w postępowaniu kasacyjnym lub w postępowaniu o wznowienie postępowania powinien sporządzić i podpisać kasację lub wniosek o wznowienie postępowania albo poinformować na piśmie sąd, że nie stwierdził podstaw do wniesienia kasacji lub złożenia wniosku o wznowienie postępowania.”;

- 18) w art. 85 dodaje się § 3 w brzmieniu:
„§ 3. W postępowaniu przygotowawczym uprawnienia sądu określone w § 2 przysługują prezesowi sądu właściwego do rozpoznania sprawy.”;
- 19) w art. 88:
a) § 2 otrzymuje brzmienie:
„§ 2. Pełnomocnikiem instytucji państwowej, samorządowej lub społecznej może być również radca prawny lub pracownik tej instytucji lub jej organu nadrzędnego.”;
b) w § 3 skreśla się wyraz „jej”;
- 20) w art. 90 § 3 otrzymuje brzmienie:
„§ 3. Sąd dopuszcza przedstawiciela organizacji społecznej, chyba że uzna, że nie leży to w interesie wymiaru sprawiedliwości.”;
- 21) w art. 91 po wyrazach „uczestniczyć w rozprawie” dodaje się wyrazy „zadawać pytania”;
- 22) skreśla się art. 101–104;
- 23) w art. 107 § 2 otrzymuje brzmienie:
„§ 2. Za orzeczenie co do roszczeń majątkowych uważa się również orzeczenie nakładające obowiązek naprawienia szkody oraz nawiązkę orzeczoną na rzecz pokrzywdzonego.”;
- 24) w art. 115 w § 2 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:
„W sprawach rozpoznawanych w składzie dwóch sędziów i trzech ławników uzasadnienie podpisują obaj sędziowie, chyba że zgłoszono zdanie odrębne.”;
- 25) w art. 117:
a) po § 2 dodaje się § 2¹ w brzmieniu:
„§ 2¹. Usprawiedliwienie nieobecności z powodu choroby wymaga przedstawienia zaświadczenia potwierdzającego niemożność stawienia się na wezwanie lub zawiadomienia organu prowadzącego postępowanie wystawione przez uprawnionego lekarza.”;
b) § 4 otrzymuje brzmienie:
„§ 4. Minister Sprawiedliwości oraz minister właściwy dla spraw zdrowia określają, w drodze rozporządzenia, warunki i tryb usprawiedliwiania niestawiennictwa oskarżonych, świadków i innych uczestników postępowania z powodu choroby oraz sposób wyznaczania lekarzy uprawnionych do wystawiania zaświadczeń potwierdzających niemożność stawienia się na wezwanie lub zawiadomienie organu prowadzącego postępowanie, mając na uwadze konieczność zapewnienia nieodpłatności przeprowadzenia badania i wystawienia zaświadczenia przez lekarza oraz dostępności takich badań.”;

- 26) w art. 131:
a) § 1 otrzymuje brzmienie:
„§ 1. Wezwania, zawiadomienia oraz inne pisma, od których daty doręczenia biegną terminy, doręcza się przez pocztę lub inny uprawniony podmiot zajmujący się doręczaniem korespondencji albo pracownika organu wysyłającego, a w razie konieczności — przez Policję.”;
b) dodaje się § 3 w brzmieniu:
„§ 3. Jeżeli istnieje obowiązek doręczenia postanowienia, przepis § 2 stosuje się odpowiednio. Należy jednak zawsze doręczyć je temu pokrzywdzonemu, który się o to zwróci w zawitym terminie 14 dni od dnia ogłoszenia.”;
- 27) w art. 133 w § 2 po wyrazach „na drzwiach mieszkania” dodaje się wyrazy „lub w oddawczej skrzynce pocztowej”;
- 28) art. 138 otrzymuje brzmienie:
„Art. 138. Strona, a także osoba nie będąca stroną, której prawa zostały naruszone, przebywające za granicą, mają obowiązek wskazać adresata dla doręczeń w kraju; w razie nieuczynienia tego, pismo wysłane pod ostatnio znanym adresem w kraju albo, jeżeli adresu tego nie ma, załączone do akt sprawy, uważa się za doręczone.”;
- 29) w art. 139:
a) § 2 otrzymuje brzmienie:
„§ 2. Przepis § 1 nie dotyczy pism wysłanych po raz pierwszy po prawomocnym uniewinnieniu oskarżonego.”;
b) skreśla się § 3;
- 30) art. 141 otrzymuje brzmienie:
„Art. 141. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw łączności określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i tryb doręczania pism sądowych, mając na uwadze konieczność zapewnienia sprawnego toku postępowania, a także właściwej realizacji gwarancji procesowych jego uczestników.”;
- 31) w art. 145 § 1 otrzymuje brzmienie:
„§ 1. Jeżeli czynność procesową utrwała się za pomocą stenogramu, protokół można ograniczyć do zapisu najbardziej istotnych oświadczeń osób biorących w niej udział. Stenograf przekłada stenogram na pismo zwykłe, przy czym czyni wzmiankę, jakim posługiwał się systemem; pierwopis stenogramu dołącza się do protokołu.”;
- 32) w art. 147:
a) § 3 otrzymuje brzmienie:
„§ 3. Jeżeli czynność procesową utrwała się za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk, protokół można ograniczyć do zapisu najbardziej istot-

nych oświadczeń osób biorących w niej udział. Zapis obrazu lub dźwięku, a także przekład zapisu dźwięku, jeżeli go sporządzono, stają się załącznikami do protokołu.”;

b) § 5 otrzymuje brzmienie:

„§ 5. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje urządzeń i środków technicznych służących do utrwalania obrazu lub dźwięku dla celów procesowych oraz sposób przechowywania, odtwarzania i kopiowania zapisów, mając na uwadze konieczność właściwego zabezpieczenia utrwalonego obrazu lub dźwięku przed utratą dowodu, jego zniekształceniem lub nieuprawnionym ujawnieniem.”;

33) w art. 156:

a) w § 1 po wyrazach „Stronom,” dodaje się wyrazy „podmiotowi określone w art. 416,”;

b) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Na wniosek oskarżonego lub jego obrońcy wydaje się kserokopie dokumentów z akt sprawy. Kserokopie takie można wydać na wniosek również innym stronom, podmiotowi określone w art. 416 lub ich pełnomocnikom i przedstawicielom ustawowym.”;

c) w § 5 wyrazy „wydaje odpisy uwierzytelnione” zastępuje się wyrazami „wydaje uwierzytelnione odpisy lub kserokopie”;

d) dodaje się § 6 w brzmieniu:

„§ 6. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wysokość opłaty za wydanie kserokopii dokumentów z akt sprawy, mając na uwadze koszty wykonania takich kserokopii.”;

34) w art. 167 po wyrazach „na wniosek stron” dodaje się przecinek oraz wyrazy „podmiotu określonego w art. 416”;

35) w art. 171 dodaje się § 7 w brzmieniu:

„§ 7. Jeżeli osoba przesłuchiwana nie ukończyła 15 lat, czynności z jej udziałem powinny być w miarę możliwości przeprowadzone w obecności jej przedstawiciela ustawowego lub opiekuna, chyba że dobro postępowania stoi temu na przeszkodzie.”;

36) w art. 173 § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki techniczne przeprowadzenia okazania, mając na uwadze konieczność zapewnienia sprawnego toku postępowania, a także właściwej realizacji gwarancji procesowych jego uczestników.”;

37) w art. 177 po § 1 dodaje się § 1¹ w brzmieniu:

„§ 1¹. Przesłuchanie świadka może nastąpić przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tej czynności na odległość.”;

38) w art. 178 w pkt 1 po wyrazie „obrońcy” dodaje się wyrazy „lub adwokata działającego na podstawie art. 245 § 1,”;

39) w art. 180 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Osoby obowiązane do zachowania tajemnicy adwokackiej, radcy prawnego, lekarskiej lub dziennikarskiej mogą być przesłuchiwane co do faktów objętych tą tajemnicą tylko wtedy, gdy to jest niezbędne dla dobra wymiaru sprawiedliwości, a okoliczność nie może być ustalona na podstawie innego dowodu. O przesłuchaniu lub zezwoleniu na przesłuchanie decyduje sąd w terminie nie dłuższym niż 7 dni od daty doręczenia wniosku prokuratora. Na postanowienie sądu przysługuje zażalenie.”;

40) w art. 181 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, sposób sporządzania, przechowywania i udostępniania protokołów przesłuchań oskarżonych, świadków, biegłych i kuratorów oraz innych dokumentów obejmujących okoliczności, na które rozciąga się obowiązek zachowania tajemnicy państwowej, służbowej albo związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji, a także innych przedmiotów, na które rozciąga się obowiązek zachowania takiej tajemnicy, jak również dopuszczalny sposób powoływania się na takie przesłuchania, dokumenty i przedmioty w orzeczeniach i pismach procesowych, mając na uwadze zapewnienie właściwej ochrony tajemnicy przed nieuprawnionym ujawnieniem.”;

41) w art. 183 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Świadek może uchylić się od odpowiedzi na pytanie, jeżeli udzielenie odpowiedzi mogłoby narazić jego lub osobę dla niego najbliższą na odpowiedzialność za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe.”;

42) art. 184 otrzymuje brzmienie:

„Art. 184. § 1. Jeżeli zachodzi uzasadniona obawa niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia, wolności albo mienia w znacznych rozmiarach świadka lub osoby dla niego najbliższej, sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator, może wydać postanowienie o zachowaniu w tajemnicy okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka, w tym danych osobowych, jeżeli nie mają one istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia w sprawie. Postępowanie w tym zakresie objęte jest tajemnicą państwową. W postanowieniu pomija się okoliczności, o których mowa w zdaniu pierwszym.

§ 2. W razie wydania postanowienia określonego w § 1, okoliczności, o których mowa w tym przepisie, pozostają wyłącznie do wiadomości sądu

i prokuratora, a gdy zachodzi konieczność — również funkcjonariusza Policji prowadzącego postępowanie. Protokół zeznań świadka wolno udostępniać oskarżonemu lub obrońcy tylko w sposób uniemożliwiający ujawnienie okoliczności, o których mowa w § 1.

§ 3. Świadka przesłuchuje prokurator, a także sąd, który może zlecić wykonanie tej czynności sędziemu wyznaczonemu ze swego składu — w miejscu i w sposób uniemożliwiający ujawnienie okoliczności, o których mowa w § 1. W przesłuchaniu świadka przez sąd lub sędziego wyznaczonego mogą wziąć udział prokurator, oskarżony i jego obrońca. Przepis art. 396 § 3 zdanie drugie stosuje się odpowiednio.

§ 4. W razie przesłuchania świadka przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tej czynności na odległość, w protokole czynności z udziałem specjalistów należy wskazać ich imiona, nazwiska, specjalności i rodzaj wykonywanej czynności. Przepisu art. 205 § 3 nie stosuje się.

§ 5. Na postanowienie w sprawie zachowania w tajemnicy okoliczności, o których mowa w § 1, świadkowi i oskarżonemu, a w postępowaniu przed sądem także prokuratorowi, przysługuje w terminie 3 dni zażalenie. Zażalenie na postanowienie prokuratora rozstrzyga sąd właściwy do rozpoznania sprawy. Postępowanie dotyczące zażalenia objęte jest tajemnicą państwową.

§ 6. W razie uwzględnienia zażalenia, protokół przesłuchania świadka podlega zniszczeniu; o zniszczeniu protokołu należy uczynić wzmiankę w aktach sprawy.

§ 7. Świadek może, do czasu zamknięcia przewodu sądowego przed sądem pierwszej instancji, wystąpić z wnioskiem o uchylenie postanowienia, o którym mowa w § 1. Na postanowienie w przedmiocie wniosku służy zażalenie. Przepis § 5 stosuje się odpowiednio. W razie uwzględnienia wniosku, protokół przesłuchania świadka podlega ujawnieniu w całości.

§ 8. Jeżeli okaże się, że w czasie wydania postanowienia, o którym mowa w § 1, nie istniała uzasadniona obawa niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia, wolności albo mienia w znacznych rozmiarach świadka lub osoby dla niego najbliższej albo świadek złożył świadomie fałszywe zeznania lub nastąpiło jego ujawnienie, prokurator w postępowaniu przygotowawczym, a w postępowaniu sądowym sąd na wniosek prokuratora może uchylić to postanowienie. Przepis § 5 stosuje się odpowiednio. Protokół przesłuchania świadka podlega ujawnieniu w całości.

§ 9. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, sposób i warunki składania wniosku o wydanie postanowienia, o którym mowa w § 1, przesłuchania świadka, co do którego wydano to postanowienie, spo-

ządzania, przechowywania i udostępniania protokołów zeznań tego świadka, a także dopuszczalny sposób powoływania się na takie zeznania w orzeczeniach i pismach procesowych, mając na uwadze zapewnienie właściwej ochrony tajemnicy okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka przed nieuprawnionym ujawnieniem.”;

43) w art. 192 dodaje się § 5 w brzmieniu:

„§ 5. W celu ograniczenia kręgu osób podejrzanych bądź ustalenia wartości dowodowej ujawnionych śladów, można pobrać odciski daktyloskopijne, włosy, ślinę lub dokonać utrwalenia zapisu głosu. Po wykorzystaniu w sprawie, w której dokonano pobrania lub utrwalenia, pobrany lub utrwalony materiał należy niezwłocznie protokolarnie zniszczyć lub wydać osobie, od której został pobrany lub której głos utrwalono, jeżeli osoba ta o to wnosi.”;

44) w art. 198 w § 1 po wyrazach „akta sprawy” dodaje się wyrazy „w zakresie niezbędnym do wydania opinii”;

45) w art. 199 dotychczasową treść oznacza się jako § 1 i dodaje się § 2 w brzmieniu:

„§ 2. Stosowanie w czasie badania przez biegłego środków technicznych mających na celu kontrolę nieświadomych reakcji organizmu badanej osoby, możliwe jest wyłącznie za jej zgodą. Przepisu § 1 nie stosuje się.”;

46) w art. 203 dodaje się § 5 w brzmieniu:

„§ 5. Minister właściwy do spraw zdrowia w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wykaz zakładów psychiatrycznych i zakładów leczenia odwykowego przeznaczonych do wykonywania obserwacji osób pozbawionych wolności oraz zasady finansowania obserwacji, a także warunki zabezpieczenia zakładów dla osób pozbawionych wolności, mając na uwadze potrzebę zapewnienia sprawnego toku postępowania.”;

47) w art. 205 w § 1 po wyrazach „dokonanie oględzin,” dodaje się wyrazy „przesłuchanie przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tej czynności na odległość.”;

48) w art. 209:

a) w § 2 w zdaniu pierwszym wyraz „dokonuje” zastępuje się wyrazami „powinien dokonywać”;

b) w § 4 po wyrazie „biegły” dodaje się przecinek i wyrazy „w miarę potrzeby”;

49) w art. 213 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Jeżeli podejrzany był już prawomocnie skazany, dla ustalenia czy przestępstwo zostało popełnione w warunkach art. 64 kodeksu karnego albo przestępstwo skarbowe w warunkach art. 37 § 1 pkt 4 kodeksu karnego

skarbowego, dołącza się do akt postępowania odpis lub wyciąg wyroku oraz dane dotyczące odbycia kary; dokumenty te dołącza się także w sprawach o zbrodnie.”;

50) art. 214 otrzymuje brzmienie:

„Art. 214. § 1. W razie potrzeby sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator, zarządza w stosunku do oskarżonego przeprowadzenie wywiadu środowiskowego przez kuratora sądowego lub inny podmiot, uprawniony na podstawie odrębnych przepisów.

§ 2. Przeprowadzenie wywiadu środowiskowego jest obowiązkowe:

1) w sprawach o zbrodnie, z wyjątkiem zbrodni określonych w art. 280 § 1 i 282 kodeksu karnego,

2) w stosunku do oskarżonego, który w chwili czynu nie ukończył 21 roku życia, jeżeli zarzucono mu popełnienie umyślnego występku przeciwko życiu.

§ 3. Nie przeprowadza się wywiadu środowiskowego w stosunku do oskarżonego, który nie ma w kraju stałego miejsca zamieszkania.

§ 4. Wynik wywiadu środowiskowego powinien zawierać informacje uzyskane w toku wywiadu, a w szczególności:

- 1) imię i nazwisko osoby przeprowadzającej wywiad,
- 2) imię i nazwisko oskarżonego,
- 3) zwięzły opis dotychczasowego życia oskarżonego oraz dokładne informacje o środowisku oskarżonego, w szczególności rodzinnym, szkolnym lub zawodowym,
- 4) informacje dotyczące stanu zdrowia oskarżonego, a także o nadużywaniu przez niego alkoholu i środków odurzających,
- 5) własne spostrzeżenia i konkluzje osoby przeprowadzającej wywiad.

§ 5. Dane o osobach, które dostarczyły informacji w ramach wywiadu środowiskowego, osoba przeprowadzająca wywiad ujawnia jedynie na żądanie sądu, a w postępowaniu przygotowawczym — prokuratora.

§ 6. Osoby, które dostarczyły informacji w ramach wywiadu środowiskowego, mogą być w razie potrzeby przesłuchane w charakterze świadków.

§ 7. Policja jest obowiązana udzielić kuratorowi pomocy przy wykonywaniu jego zadań związanych z wywiadem środowiskowym, w celu zapewnienia kuratorowi bezpieczeństwa.

§ 8. Do osoby powołanej do przeprowadzenia wywiadu środowiskowego stosuje się odpowiednio przepisy o wyłączeniu sędziego. Orzeka o tym sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator.

§ 9. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, regulamin czyn-

ności w zakresie przeprowadzenia wywiadu środowiskowego oraz wzór kwestionariusza tego wywiadu, mając na uwadze konieczność zapewnienia zebrania wyczerpujących danych o osobie oskarżonego.”;

51) art. 217 otrzymuje brzmienie:

„Art. 217. § 1. Rzeczy mogące stanowić dowód w sprawie lub podlegające zajęciu w celu zabezpieczenia kar majątkowych, środków karnych o charakterze majątkowym albo roszczeń o naprawienie szkody należy wydać na żądanie sądu lub prokuratora, a w uzasadnionych wypadkach — także na żądanie Policji lub innego uprawnionego organu.

§ 2. Osobę mającą rzecz podlegającą wydaniu wzywa się do wydania jej dobrowolnie.

§ 3. W razie zatrzymania rzeczy, stosuje się odpowiednio przepis art. 228. Protokołu można nie sporządzać, jeżeli rzecz załącza się do akt sprawy.

§ 4. Jeżeli wydania żąda Policja albo inny uprawniony organ, działający we własnym zakresie, osoba, która rzecz wyda, ma prawo niezwłocznie złożyć wniosek o sporządzenie i doręczenie jej postanowienia sądu lub prokuratora o zatwierdzeniu zatrzymania, o czym należy ją pouczyć. Doręczenie powinno nastąpić w terminie 14 dni od zatrzymania rzeczy.

§ 5. W razie odmowy dobrowolnego wydania rzeczy można przeprowadzić jej odebranie. Przepisy art. 220 § 3 i 229 stosuje się odpowiednio.”;

52) w art. 218 w § 1 po wyrazie „przesyłki” dodaje się wyrazy „oraz wykazy połączeń telekomunikacyjnych” oraz dodaje zdanie trzecie w brzmieniu:

„W wypadkach nie cierpiących zwłoki, za zgodą sądu lub prokuratora, prawo otwarcia przysługuje także Policji.”;

53) w art. 220 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. W wypadkach nie cierpiących zwłoki, jeżeli postanowienie sądu lub prokuratora nie mogło zostać wydane, organ dokonujący przeszukania okazuje nakaz kierownika swojej jednostki lub legitymację służbową, a następnie zwraca się niezwłocznie do sądu lub prokuratora o zatwierdzenie przeszukania. Postanowienie sądu lub prokuratora w przedmiocie zatwierdzenia należy doręczyć osobie, u której dokonano przeszukania, w terminie 14 dni od daty czynności, na zgłoszone do protokołu żądanie tej osoby. O prawie zgłoszenia żądania należy ją pouczyć.”;

54) w art. 225 dodaje się § 4 w brzmieniu:

„§ 4. Wydaną, odebraną lub znaną w toku przeszukania dokumentację psychiatryczną, organ przeprowadzający czynność przekazuje, z zachowaniem rygorów określonych w § 1, sądowi lub prokuratorowi.”;

55) w art. 226 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:
 „Jednakże w postępowaniu przygotowawczym o wykorzystaniu, jako dowodów, dokumentów zawierających tajemnicę lekarską, decyduje prokurator.”;

56) w art. 229 po wyrazach „u której czynność przeprowadzono, że” dodaje się wyrazy „na jej wniosek”;

57) w art. 230 w § 1 wyrazy „7 dni” zastępuje się wyrazami „14 dni”, a po wyrazach „osobie uprawnionej” dodaje się przecinek i wyrazy „chyba że nastąpiło dobrowolne wydanie, a osoba ta nie złożyła wniosku, o którym mowa w art. 217 § 4”;

58) w art. 237:

a) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. W wypadkach nie cierpiących zwłoki, kontrolę i utrwalanie rozmów telefonicznych może zarządzić prokurator, który jednak obowiązany jest zwrócić się w ciągu 3 dni do sądu z wnioskiem o zatwierdzenie postanowienia. Sąd wydaje postanowienie w przedmiocie wniosku w terminie 5 dni.”,

b) w § 3:

– pkt 7 otrzymuje brzmienie:

„7) rozbój, kradzieży rozbójniczej lub wymuszenia rozbójniczego,”,

– pkt 12 otrzymuje brzmienie:

„12) fałszowania oraz obrotu fałszywymi pieniędzmi, środkami płatniczymi albo dokumentami uprawniającymi do otrzymania sumy pieniężnej albo zawierającymi obowiązek wypłaty kapitału, odsetek, udziału w zyskach albo stwierdzenie uczestnictwa w spółce,”,

– pkt 13 otrzymuje brzmienie:

„13) wytwarzania, przetwarzania, obrotu i przemytu środków odurzających lub substancji psychotropowych,”,

– w pkt 16 kropkę zastępuje się przecinkiem,

– dodaje się pkt 17 w brzmieniu:

„17) łapownictwa i płatnej protekcji.”,

c) w § 7 po wyrazie „prokurator” dodaje się wyrazy „lub za zgodą sądu lub prokuratora — Policja”;

59) art. 240 otrzymuje brzmienie:

„Art. 240. Na postanowienie dotyczące kontroli i utrwalania rozmów telefonicznych przysługuje zażalenie. Osoba, której dotyczy postanowienie, może w zażaleniu domagać się zbadania zasadności oraz legalności kontroli i utrwalania rozmów telefonicznych. Zażalenie na postanowienie prokuratora rozpoznaje sąd.”;

60) w art. 241 wyrazy „treści przekazów informacji innych niż rozmowy telefoniczne” zastępuje się wyrazami „treści innych rozmów lub przekazów informacji”;

61) w art. 242 po wyrazach „kontrolowanych rozmów telefonicznych” dodaje się przecinek i wyrazy „mając na uwadze konieczność właściwego zabezpieczenia dokonanych zapisów przed ich utratą, zniekształceniem lub nieuprawnionym ujawnieniem”;

62) w art. 246:

a) w § 1 wyrazy „zasadności i legalności zatrzymania oraz prawidłowości jego wykonania” zastępuje się wyrazami „zasadności, legalności oraz prawidłowości jego zatrzymania”,

b) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. W wypadku stwierdzenia bezzasadności, nielegalności lub nieprawidłowości zatrzymania, sąd zawiadamia o tym prokuratora i organ przełożony nad organem, który dokonał zatrzymania.”;

63) w art. 247 w § 2 skreśla się przecinek oraz wyrazy „z tym że na zatrzymanie zarządzone przez sąd zażalenie nie przysługuje”;

64) art. 258 otrzymuje brzmienie:

„Art. 258. § 1. Tymczasowe aresztowanie może nastąpić, jeżeli: 1) zachodzi uzasadniona obawa ucieczki lub ukrywania się oskarżonego, zwłaszcza wtedy, gdy nie można ustalić jego tożsamości albo nie ma on w kraju stałego miejsca pobytu,

2) zachodzi uzasadniona obawa, że oskarżony będzie nakłaniał do fałszywych zeznań lub wyjaśnień albo w inny bezprawny sposób utrudniał postępowanie karne.

§ 2. Potrzeba zastosowania tymczasowego aresztowania w celu zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania może być uzasadniona grożącą oskarżonemu surową karą, jeżeli zarzucono mu:

1) popełnienie zbrodni,

2) działanie w warunkach powrotu do przestępstwa określonych w art. 64 kodeksu karnego,

3) popełnienie przestępstwa w zorganizowanej grupie lub związku mających na celu popełnienie przestępstwa,

4) popełnienie przestępstwa, którego stopień społecznej szkodliwości jest znaczny.

§ 3. Tymczasowe aresztowanie może nastąpić także wtedy, gdy zachodzi uzasadniona obawa, że oskarżony popełni nowe przestępstwo umyślne, zwłaszcza gdy popełnieniem takiego przestępstwa groził.

§ 4. Skazując oskarżonego na karę pozbawienia wolności nie niższą niż 3 lata, sąd pierwszej instancji stosuje tymczasowe aresztowanie.

§ 5. Przepisy § 1–3 stosuje się odpowiednio do pozostałych środków zapobiegawczych.”;

65) w art. 261 w § 3 wyrazy „zakład pracy” zastępuje się wyrazem „pracodawcę”;

66) w art. 264 w § 3 wyrazy „do czasu prawomocnego zakończenia postępowania w przedmiocie środka zabezpieczającego” zastępuje się wyrazami „do czasu rozpoczęcia wykonania środka zabezpieczającego”;

67) w art. 271 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Od pracodawcy, u którego oskarżony jest zatrudniony, od kierownictwa szkoły lub uczelni, których oskarżony jest uczniem lub studentem, od zespołu, w którym oskarżony pracuje lub uczy się, albo od organizacji społecznej, której oskarżony jest członkiem, można na ich wniosek przyjąć poręczenie, że oskarżony stawia się na każde wezwanie i nie będzie w sposób bezprawny utrudniał postępowania; jeżeli oskarżony jest żołnierzem, można przyjąć poręczenie od zespołu żołnierskiego, zgłoszone za pośrednictwem właściwego dowódcy.”;

68) w art. 272 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„Przepis art. 275 § 2 stosuje się odpowiednio.”;

69) w art. 274 po wyrazach „do której należy, a także” dodaje się wyraz „statutowy”, a wyrazy „nad poręczającym zakładem pracy lub” zastępuje się wyrazami „nad poręczającą”;

70) w art. 278 po wyrazie „oskarżonego” dodaje się wyrazy „lub osoby podejrzanej”;

71) w art. 285:

a) po § 1 dodaje się § 1¹ w brzmieniu:

„§ 1¹. W wyjątkowych wypadkach można zastosować odpowiednio przepis § 1 w stosunku do obrońcy lub pełnomocnika.”;

b) w § 2 po wyrazach „można ponadto zarządzić” dodaje się wyrazy „zatrzymanie i”;

72) w art. 289 w § 1 wyrazy „art. 285 § 1 i” zastępuje się wyrazami „art. 285 § 1 i 1¹ oraz”;

73) w art. 290 w § 2 po wyrazach „przysługuje zażalenie” dodaje się średnik i wyrazy „na zarządzenie prokuratora, o którym mowa w art. 285 § 2, zażalenie przysługuje do sądu rejonowego, w którego okręgu prowadzi się postępowanie”;

74) w art. 295:

a) w § 1 skreśla się zdanie drugie,

b) w § 4 skreśla się wyrazy „jeżeli prokurator nie wyda postanowienia o jego zatwierdzeniu lub”;

75) skreśla się art. 296;

76) w art. 297 w § 1 w pkt 4 po wyrazach „w tym ustalenie” dodaje się wyrazy „osób pokrzywdzonych i”;

77) w art. 300 po wyrazach „do korzystania z pomocy obrońcy,” dodaje się wyrazy „do końcowego zaznajomienia z materiałami postępowania,”;

78) po art. 304 dodaje się art. 304¹ w brzmieniu:

„Art. 304¹. Można sporządzić wspólny protokół z przyjęcia ustnego zawiadomienia o przestępstwie, wniosku o ściganie i przesłuchania w charakterze świadka osoby zawiadamiającej.”;

79) w art. 307 skreśla się § 4;

80) w art. 308 w § 1 skreśla się zdanie trzecie;

81) w art. 309 w § 1 w pkt 2 skreśla się wyrazy „art. 152–154, art. 156 § 1”, „art. 173 § 1”, „art. 207 § 3”, „247”, „art. 258 § 3”;

82) w art. 311 w § 3 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Przepisu pkt 1 nie stosuje się w wypadku określonym w art. 309 § 1 pkt 4.”;

83) w art. 312 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) organom Straży Granicznej oraz Urzędu Ochrony Państwa, w zakresie ich właściwości,”;

84) art. 320 otrzymuje brzmienie:

„Art. 320. § 1. Jeżeli ma to znaczenie dla wystąpienia do sądu z odpowiednim wnioskiem, prokurator może, z inicjatywy lub za zgodą stron, skierować sprawę do instytucji lub osoby godnej zaufania w celu przeprowadzenia postępowania mediacyjnego między podejrzanym i pokrzywdzonym.

§ 2. Mediacja nie powinna trwać dłużej niż miesiąc, a jej okresu nie wlicza się do czasu trwania śledztwa lub dochodzenia, o których mowa w art. 309 § 2 i 3 oraz art. 310 § 2 i 3.

§ 3. Instytucją, o której mowa w § 1, może być instytucja, która zgodnie ze swoimi zadaniami statutowymi powołana została do wykonywania zadań w zakresie:

1) resocjalizacji,

2) ochrony interesu społecznego,

3) ochrony ważnego interesu indywidualnego,

4) ochrony wolności i praw człowieka.

§ 4. Osobą godną zaufania, o której mowa w § 1, może być osoba, która:

- 1) posiada obywatelstwo polskie i korzysta w pełni z praw cywilnych i obywatelskich,
- 2) ukończyła 26 lat,
- 3) nie była skazana za popełnienie przestępstwa lub przestępstwa skarbowego,
- 4) posiada odpowiednie doświadczenie życiowe i umiejętności usuwania konfliktów,
- 5) posiada wystarczającą do przeprowadzania postępowania mediacyjnego wiedzę, w szczególności w zakresie psychologii, pedagogiki, socjologii, resocjalizacji lub prawa,
- 6) daje rękojmię należytego wykonywania obowiązków,
- 7) odbyła szkolenie dla osób prowadzących postępowanie mediacyjne.

§ 5. Przedstawiciel instytucji, o której mowa w § 1, powinien odpowiadać warunkom określonym w § 4 pkt 1–6.

§ 6. Postępowania mediacyjnego nie może przeprowadzać:

- 1) czynny zawodowo:
 - sędzia, prokurator i aplikant sądowy lub prokuratorski oraz inna osoba zatrudniona w sądzie, w prokuraturze lub w innej instytucji uprawnionej do ścigania i karania przestępstw,
 - adwokat, aplikant adwokacki, notariusz i aplikant notarialny, radca prawny i aplikant radcowski,
 - funkcjonariusz i pracownik Służby Więziennej,
- 2) ławnik sądowy w czasie trwania kadencji,
- 3) osoba, co do której, w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności określone w art. 40–42.

§ 7. W sądzie apelacyjnym prowadzi się wykaz instytucji i osób godnych zaufania uprawnionych do przeprowadzania postępowania mediacyjnego.

§ 8. Instytucja lub osoba godna zaufania sporządza, po przeprowadzeniu postępowania mediacyjnego, sprawozdanie z jego przebiegu i wyników, które prokurator bierze pod uwagę decydując o wystąpieniu do sądu z wnioskiem, o którym mowa w § 1.

§ 9. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, szczególne warunki, jakim powinny odpowiadać instytucje i osoby uprawnione do przeprowadzenia mediacji, sposób ich szkolenia i rejestracji, zakres i warunki udostępniania im akt sprawy oraz sposób i tryb sporządzania sprawozdania z przebiegu i wyników postępowania mediacyjnego, mając na uwadze potrzebę usunięcia konfliktu.”;

85) w art. 321:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Jeżeli istnieją podstawy do zamknięcia śledztwa lub dochodzenia, na wnioszek podejrzanego lub jego obrońcy o końcowe zaznajomienie z materiałami postępowania, prowadzący postępowanie powiadamia podejrzanego i obrońcę o terminie końcowego zaznajomienia z pouczeniem ich o prawie uprzedniego przejrzenia akt w odpowiednim do wagi lub zawilości sprawy, określonym przez organ procesowy, terminie.”;

b) w § 3 skreśla się zdanie drugie,

c) w § 4 skreśla się pauzę oraz wyrazy „poza wypadkami określonymi w art. 79–”;

d) w § 6 wyrazy „strony oraz ich pełnomocników i obrońców” zastępuje się wyrazami „podejrzanego oraz jego obrońcę”;

86) w art. 323 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Po uprawomocnieniu się postanowienia o umorzeniu postępowania przygotowawczego prokurator, w razie istnienia podstaw określonych w art. 99 § 1, art. 100 kodeksu karnego lub w art. 43 § 1 i 2 oraz art. 47 § 3 kodeksu karnego skarbowego, występuje do sądu z wnioskiem o orzeczenie przepadku tytułem środka zabezpieczającego. Z takim wnioskiem prokurator może wystąpić również w wypadku umorzenia postępowania wobec niewykrycia sprawcy przestępstwa, o ile przepisy przewidują orzeczenie przepadku.”;

87) w art. 324 dotychczasową treść oznacza się jako § 1 oraz dodaje § 2 i 3 w brzmieniu:

„§ 2. Jeżeli sąd nie znajduje podstaw do uwzględnienia wniosku, o którym mowa w § 1, przekazuje sprawę prokuratorowi do dalszego prowadzenia.

§ 3. Na postanowienie sądu przysługuje zażalenie.”;

88) w art. 326 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Prokurator sprawuje nadzór nad postępowaniem przygotowawczym w zakresie, w jakim go sam nie prowadzi; prokurator może także objąć nadzorem czynności, o których mowa w art. 307.”;

89) w art. 327 w § 2 po wyrazach „w poprzednim postępowaniu” dodaje się wyrazy „albo gdy zachodzi okoliczność określona w art. 11 § 3”;

90) w art. 334 w § 2 po wyrazach „do sądu” dodaje się wyrazy „oraz o treści przepisów art. 335 i 387”;

91) w art. 335 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Prokurator może, za zgodą oskarżonego, umieścić w akcie oskarżenia wnioski o wydanie wyroku skazującego i wymierzenie mu określonej kary lub środka karnego albo o odstąpienie od wymierzenia mu kary lub środka karnego, za występki zagrożony karą nie przekraczającą 10 lat pozbawie-

nia wolności bez przeprowadzenia rozprawy, jeżeli okoliczności popełnienia przestępstwa nie budzą wątpliwości, a postawa oskarżonego wskazuje, że cele postępowania zostaną osiągnięte mimo nieprzeprowadzenia rozprawy.”;

92) w art. 336 § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Do wniosku dołącza się, do wiadomości sądu, listę ujawnionych osób pokrzywdzonych z podaniem ich adresów. Przepis art. 334 stosuje się odpowiednio.”;

93) w art. 338:

a) w § 1 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„Jeżeli akt oskarżenia zawiera wniosek, o którym mowa w art. 335 § 1, jego odpis doręcza się ujawnionemu pokrzywdzonemu.”;

b) w § 2 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„W tym samym terminie pokrzywdzony może sprzeciwić się wnioskowi, o którym mowa w art. 335 § 1.”;

c) dodaje się § 4 w brzmieniu:

„§ 4. Oskarżony i jego obrońca mają obowiązek zgłoszenia w terminie określonym w § 1 wszystkich znanych im dowodów niezbędnych do rozpoznania sprawy.”;

94) w art. 340 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. W razie istnienia podstaw określonych w art. 99 § 1 kodeksu karnego lub w art. 43 § 2 kodeksu karnego skarbowego, sąd umarzając postępowanie lub rozpoznając wniosek prokuratora wymieniony w art. 323 § 3 orzeka przepadek.”;

95) w art. 341:

a) w § 2 wyrazy „art. 333 § 1–3” zastępuje się wyrazami „art. 333 § 1–2”;

b) dodaje się § 5 w brzmieniu:

„§ 5. W przedmiocie warunkowego umorzenia postępowania sąd orzeka na posiedzeniu wyrokiem.”;

96) w art. 342:

a) w § 1 wyrazy „W postanowieniu o warunkowym umorzeniu” zastępuje się wyrazami „W wyroku warunkowo umarzającym postępowanie”;

b) w § 2 wyrazy „W postanowieniu” zastępuje się wyrazami „W wyroku”;

c) w § 3 wyrazy „Postanowienie powinno” zastępuje się wyrazami „Wyrok powinien”;

d) § 4 i 5 otrzymują brzmienie:

„§ 4. Zawarte w wyroku rozstrzygnięcie, o którym mowa w § 3, może być zaskarżone zażaleniem przez osoby wskazane w art. 323 § 2.

§ 5. Wyrok doręcza się także pokrzywdzonemu.”;

97) w art. 351:

a) w § 1 po wyrazach „w sprawie” dodaje się wyrazy „w pierwszej instancji”;

b) w § 2 skreśla się wyrazy „25 lat pozbawienia wolności albo”, a po wyrazach „składu orzekającego” dodaje się przecinek oraz wyrazy „niezależnie od instancji.”;

c) w § 3 po wyrazach „składu orzekającego” dodaje się przecinek i wyrazy „mając na uwadze konieczność zagwarantowania równego prawdopodobieństwa udziału w składzie orzekającym w każdej sprawie wszystkim sędziom danego sądu lub wydziału”;

98) po art. 354 dodaje się art. 354¹ w brzmieniu:

„Art. 354¹. Czynności prezesa sądu, określone w art. 337 § 1, art. 338 § 1, art. 339 § 1–4, art. 341 § 1, art. 343 § 2, art. 349, art. 350 § 1 oraz art. 352 może wykonywać także sędzia, o którym mowa w art. 351 § 1 albo 2.”;

99) w art. 366 w § 2 po wyrazach „na pierwszej rozprawie głównej” dodaje się przecinek i wyrazy „a jeżeli nie jest to możliwe, w innym rozsądnym terminie”;

100) w art. 370 w § 1 po wyrazach „pełnomocnik powoda cywilnego,” dodaje się wyrazy „przedstawiciel społeczny”;

101) w art. 377 w § 2 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„Stan niezdolności oskarżonego do udziału w rozprawie można stwierdzić także na podstawie badania nie połączonego z naruszeniem integralności ciała, przeprowadzonego za pomocą stosownego urządzenia technicznego.”;

102) w art. 384 w § 2 po wyrazach „w rozprawie” dodaje się przecinek i wyrazy „jeżeli się stawi”;

103) w art. 385 w § 2 po wyrazach „aktu oskarżenia” dodaje się wyrazy „lub wyrażeniu zgody przez obecne strony”;

104) w art. 387:

a) w § 1 wyrazy „8 lat” zastępuje się wyrazami „10 lat”;

b) w § 2 wyrazy „i pokrzywdzony wyraża na to zgodę” zastępuje się wyrazami „i pokrzywdzony należyście powiadomiony o terminie rozprawy, nie zgłoszą sprzeciwu”;

105) w art. 389 w § 1 skreśla się wyraz „wyraźnie”, a wyrazy „albo przed sądem” zastępuje się wyrazami „lub przed sądem albo w innym postępowaniu przewidzianym przez ustawę”;

106) w art. 391 w § 1 skreśla się wyraz „wyraźnie”, a wyrazy „albo przed sądem w tej lub innej sprawie” zastępuje się wyrazami „lub przed sądem w tej lub innej sprawie albo w innym postępowaniu przewidzianym przez ustawę”;

107) art. 392 otrzymuje brzmienie:

„Art. 392. § 1. Sąd może odczytywać na rozprawie głównej wszelkie protokoły przesłuchania świadków i oskarżonych, sporządzone w postępowaniu przygotowawczym lub przed sądem albo w innym postępowaniu przewidzianym przez ustawę, gdy bezpośrednie przeprowadzenie dowodu nie jest niezbędne, a żadna z obecnych stron temu się nie sprzeciwia.

§ 2. Sprzeciw strony, której zeznania lub wyjaśnienia nie dotyczą, nie stoi na przeszkodzie odczytaniu protokołu.”;

108) w art. 393:

a) w § 1 po wyrazach „w postępowaniu przygotowawczym lub sądowym” dodaje się wyrazy „albo w innym postępowaniu przewidzianym przez ustawę”;

b) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Wolno również odczytywać pisemne zawiadomienie o przestępstwie, nie złożone w formie protokołu.”;

109) po art. 393 dodaje się art. 393¹ w brzmieniu:

„Art. 393¹. W warunkach określonych w art. 389 § 1, art. 391 § 1 i 2, art. 392 i 393 wolno również odczytywać lub odtwarzać zapisy, o których mowa w art. 145 § 1 i 147 § 3.”;

110) w art. 394 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Protokoły i dokumenty podlegające odczytaniu na rozprawie można uznać bez ich odczytania za ujawnione w całości lub w części, należy jednak je odczytać, jeżeli którakolwiek ze stron o to wnosi. Przepis art. 392 § 2 stosuje się odpowiednio.”;

111) w art. 397 w § 1 po wyrazach „zwrócić sprawę prokuratorowi” dodaje się wyrazy „na jego uzasadniony wniosek”;

112) w art. 404:

a) w § 2 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Sąd może wyjątkowo prowadzić rozprawę odroczoną w dalszym ciągu, chyba że skład sądu uległ zmianie.”;

b) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. W wypadku podjęcia postępowania zawieszonego rozprawę można wyjątkowo prowadzić w dalszym ciągu, chyba że zawieszenie trwało dłużej niż 6 miesięcy albo skład sądu uległ zmianie.”;

113) w art. 406 w § 1 skreśla się wyrazy „w miarę potrzeby”, a po wyrazach „powód cywilny,” dodaje wyrazy „przedstawiciel społeczny,”;

114) w art. 415:

a) § 4–6 otrzymują brzmienie:

„§ 4. W razie skazania albo warunkowego umorzenia postępowania, sąd może zasądzić odszkodowanie na rzecz pokrzywdzonego także z urzędu, chyba że ustawa stanowi inaczej. Zasądzenie odszkodowania z urzędu nie jest dopuszczalne, jeżeli zachodzą okoliczności wymienione w art. 65 § 1 pkt 2, 4 lub 5.

§ 5. W razie skazania oskarżonego lub warunkowego umorzenia postępowania, w wypadkach wskazanych w ustawie sąd orzeka nawiązkę lub obowiązek naprawienia szkody. Orzeczenie obowiązku naprawienia szkody lub nawiazki nie jest dopuszczalne, jeżeli roszczenie wynikające z popełnienia przestępstwa jest przedmiotem innego postępowania albo o roszczeniu tym prawomocnie orzeczono.

§ 6. Orzeczenie o naprawieniu szkody oraz orzeczenie nawiazki na rzecz pokrzywdzonego mają powagę rzeczy osądzonej w postępowaniu cywilnym, jedynie pomiędzy stronami postępowania karnego. Jeżeli zasądzone odszkodowanie, orzeczony obowiązek naprawienia szkody albo nawiązka nie pokrywają całej szkody lub nie stanowią pełnego zadośćuczynienia za krzywdę, pokrzywdzony może dochodzić dodatkowych roszczeń w postępowaniu cywilnym.”;

b) dodaje się § 7 w brzmieniu:

„§ 7. W razie orzeczenia przez sąd obowiązku naprawienia szkody lub nawiazki nie stosuje się § 1 i 4.”;

115) w art. 420 § 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„§ 1. Jeżeli wyrok nie zawiera rozstrzygnięcia w zakresie przypadku przedmiotów, co do zaliczenia tymczasowego aresztowania, zatrzymania lub środków zapobiegawczych wymienionych w art. 276 albo dowodów rzeczowych, sąd orzeka o tym postanowieniem na posiedzeniu.

§ 2. Jeżeli sąd nieprawidłowo zaliczył okres tymczasowego aresztowania na poczet orzeczonej kary, stosuje się odpowiednio przepis § 1.”;

116) w art. 422 w § 1 w zdaniu pierwszym po wyrazie „strona” dodaje się wyrazy „oraz podmiot określony w art. 416” oraz dodaje się zdanie czwarte w brzmieniu:

„Wniosek nie pochodzący od oskarżonego powinien wskazywać tego z oskarżonych, którego dotyczy.”;

117) w art. 423 po § 1 dodaje się § 1¹ w brzmieniu:

„§ 1¹. W wypadku złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku w części odnoszącej się do niektórych tylko oskarżonych, sąd może ograniczyć zakres uzasadnienia do tych tylko części wyroku, których wniosek dotyczy.”;

118) w art. 425 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Od orzeczenia wydanego w pierwszej instancji przysługuje środek odwoławczy stronom, podmiotowi określönemu w art. 416 oraz innym osobom wskazanym w przepisach ustawy.”;

119) w art. 427 w § 3 po wyrazach „nowe fakty lub dowody” dodaje się przecinek i wyrazy „jeżeli nie mógł tego uczynić przed zamknięciem przewodu sądowego”;

120) w art. 432 skreśla się wyrazy „101.”;

121) w art. 434 dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. Określonego w § 1 zakazu orzekania na niekorzyść oskarżonego nie stosuje się, jeżeli oskarżony, względem którego zastosowano przepis art. 60 § 3 kodeksu karnego, odwołał swoje wyjaśnienia.”;

122) art. 439 otrzymuje brzmienie:

„Art. 439. § 1. Niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść orzeczenia, sąd odwoławczy na posiedzeniu uchyła zaskarżone orzeczenie, jeżeli:

1) w wydaniu orzeczenia brała udział osoba nieuprawniona lub niezdolna do orzekania bądź podlegająca wyłączeniu na podstawie art. 40,

2) sąd był nienależycie obsadzony lub którykolwiek z jego członków nie był obecny na całej rozprawie,

3) sąd powszechny orzekł w sprawie należącej do właściwości sądu szczególnego albo sąd szczególny orzekł w sprawie należącej do właściwości sądu powszechnego,

4) sąd niższego rzędu orzekł w sprawie należącej do właściwości sądu wyższego rzędu,

5) orzeczono karę, środek karny lub środek zabezpieczający nie znane ustawie,

6) zapadło z naruszeniem zasady większości głosów lub nie zostało podpisane przez którąkolwiek z osób biorących udział w jego wydaniu,

7) zachodzi sprzeczność w treści orzeczenia, uniemożliwiająca jego wykonanie,

8) zostało wydane pomimo to, że postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby zostało już prawomocnie ukończone,

9) zachodzi jedna z okoliczności wyłączających postępowanie, określonych w art. 17 § 1 pkt 5, 6 i 8–11,

10) oskarżony nie miał obrońcy w wypadkach określonych w art. 79 § 1 i 2 oraz art. 80 lub obrońca nie brał udziału w czynnościach postępowania sądowego, w których jego udział był obowiązkowy,

11) sprawę rozpoznano podczas nieobecności oskarżonego, którego obecność była obowiązkowa.

§ 2. Orzeczenia w sprawie o wykroczenie nie uchyla się z tego powodu, że sąd orzekł pomimo braku podstaw do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym.

§ 3. Uchylenie orzeczenia jedynie z powodów określonych w § 1 pkt 8–11 może nastąpić tylko na korzyść oskarżonego.

§ 4. W posiedzeniu mają prawo wziąć udział strony, obrońcy i pełnomocnicy. Przepis art. 451 stosuje się odpowiednio.”;

123) w art. 442 w § 2 skreśla się wyrazy „za zgodą stron”;

124) w art. 443 po wyrazach „na niekorzyść oskarżonego” dodaje się wyrazy „albo gdy zachodzą okoliczności określone w art. 434 § 3”;

125) art. 444 otrzymuje brzmienie:

„Art. 444. Od wyroku sądu pierwszej instancji stronom, podmiotowi określönemu w art. 416 oraz pokrzywdzonemu od wyroku warunkowo umarzającego postępowanie przysługuje apelacja, chyba że ustawa stanowi inaczej.”;

126) art. 457 otrzymuje brzmienie:

„Art. 457. § 1. Uzasadnienie wyroku sporządza się z urzędu w terminie 14 dni.

§ 2. Uzasadnienie wyroku utrzymującego w mocy wyrok sądu pierwszej instancji sporządza się na wniosek strony, chyba że zostało zgłoszone zdanie odrębne. Przepisy art. 422 i 423 stosuje się odpowiednio.

§ 3. W uzasadnieniu należy podać, czym kierował się sąd wydając wyrok oraz dlaczego zarzuty i wnioski apelacji sąd uznał za zasadne albo niezasadne.”;

127) w art. 469:

a) w § 1:

– pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) przewidziane w art. 157 § 2, art. 159, 189 § 1, art. 191 § 1, art. 191¹ § 1, art. 193 § 2, art. 199, 204, 222 § 1, art. 224 § 1 i 2, art. 242 § 4, art. 254 § 1, art. 255 § 2, art. 258 § 1, art. 262 § 2 i art. 283 w zw. z art. 279 § 1 i 1¹ kodeksu karnego,”

– w pkt 3 wyrazy „art. 279 § 1, art. 284 § 2, art. 286 § 1 i 2, art. 288 § 1, art. 289 § 1” zastępuje się wyrazami „art. 279 § 1 i 1¹, art. 284 § 2, art. 286 § 1 i 2, art. 288 § 1”;

b) w § 2 skreśla się wyrazy „230,” i „art. 233 § 1,” oraz po wyrazach „w postępowaniu uproszczonym” dodaje się wyrazy „sprawy rozpoznawane w pierwszej instancji przez sąd okręgowy oraz”;

128) w art. 470 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) w stosunku do oskarżonego pozbawionego wolności w tej lub innej sprawie, chyba że zastosowano zatrzymanie lub tymczasowe aresztowanie wobec sprawcy ujętego na gorącym uczynku lub bezpośrednio potem; przepisu art. 259 § 3 nie stosuje się”;

129) w art. 471 po wyrazach „spraw zleconych tym organom” dodaje się przecinek i wyrazy „mając na uwadze określony przez ustawę zakres kompetencji tych organów”;

130) w art. 472 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Nie jest wymagane powiadomienie prokuratora o wszczęciu dochodzenia.”;

131) w art. 473 skreśla się § 4;

132) art. 474 otrzymuje brzmienie:

„Art. 474. § 1. Czynności końcowego zaznajomienia z materiałami dochodzenia nie przeprowadza się w sprawach o przestępstwa nie zagrożone karą pozbawienia wolności.

§ 2. Dochodzenie powinno być ukończone w ciągu 2 miesięcy. Prokurator może przedłużyć ten okres do 3 miesięcy. W razie niezakończenia dochodzenia we wskazanym terminie, dalsze postępowanie przygotowawcze prowadzi się na zasadach ogólnych.

§ 3. Prowadzący dochodzenie sporządza akt oskarżenia, chyba że prokurator sam to uczyni; akt oskarżenia może nie zawierać uzasadnienia.

§ 4. Akt oskarżenia sporządzony przez Policję zatwierdza i wnosi do sądu prokurator. Nie dotyczy to innych organów ścigania.

§ 5. Organ prowadzący dochodzenie ma uprawnienia prokuratora, o których mowa w art. 320.

§ 6. Uprawnienia prokuratora określone w art. 335 § 1, art. 336 i 387 § 2 przysługują także innym organom uprawnionym do wnoszenia i popierania oskarżenia przed sądem pierwszej instancji w postępowaniu uproszczonym.”;

133) po art. 474 dodaje się art. 474¹ w brzmieniu:

„Art. 474¹. § 1. Wniosek oskarżonego, o którym mowa w art. 387 § 1, złożony przed rozprawą, sąd może rozpoznać na posiedzeniu.

§ 2. O terminie posiedzenia zawiadamia się strony, przesyłając im odpis wniosku.

§ 3. Nie usprawiedliwione niestawienie pokrzywdzonego lub oskarżyciela publicznego nie stoi na przeszkodzie uwzględnieniu wniosku, jeżeli spełnione są pozostałe warunki określone w art. 387.

§ 4. W razie rozpoznania wniosku na rozprawie, przepis § 3 stosuje się odpowiednio.”;

134) w art. 476 w § 1 zdanie trzecie otrzymuje brzmienie:

„Sąd okręgowy rozpoznaje sprawę jednoosobowo, jeżeli była rozpoznana w pierwszej instancji w takim składzie, chyba że prezes sądu zarządzi inaczej.”;

135) art. 483 otrzymuje brzmienie:

„Art. 483. Jeżeli po rozpoczęciu przewodu sądowego okaże się, że sprawa nie podlega rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym, sąd może rozpoznać sprawę w dalszym ciągu w postępowaniu zwyczajnym w tym samym składzie.”;

136) w art. 484 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Postępowanie uproszczone toczy się również w razie nie więcej niż trzykrotnego przerwania rozprawy, za każdym razem na czas nie dłuższy niż 21 dni.”;

137) w art. 500:

a) w § 1 wyrazy „wydać nakaz karny” zastępuje się wyrazami „orzec wyrokiem nakaz karny”;

b) w § 3 wyraz „wydać” zastępuje się wyrazem „orzec”;

c) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Sąd orzeka jednoosobowo na posiedzeniu, bez udziału stron.”;

138) w art. 501 wyraz „Wydanie” zastępuje się wyrazem „Orzeczenie”;

139) w art. 502:

a) w § 2 wyrazy „przepadek przedmiotów oraz nawiązkę” zastępuje się wyrazami „środek karny”;

b) w § 3 skreśla się wyrazy „o którym mowa w § 2.”;

140) w art. 503 w § 1 wyraz „Wydając” zastępuje się wyrazem „Orzekając”;

141) w art. 504 skreśla się pkt 6, a dotychczasową treść oznacza się jako § 1 i dodaje § 2 w brzmieniu:

„§ 2. Nakaz karny może nie zawierać uzasadnienia.”;

142) w art. 506 w § 1 wyraz „wydał” zastępuje się wyrazem „orzekł”;

143) art. 507 otrzymuje brzmienie:

„Art. 507. Wyrok, którym orzeczono nakaz karny, a od którego nie wniesiono sprzeciwu lub sprzeciw cofnięto, staje się prawomocny.”;

144) w art. 508 w § 1 dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

„3) przepadek przedmiotów.”;

145) w art. 523 dodaje się § 5 w brzmieniu:

„§ 5. Ograniczenie przewidziane w § 1, w zakresie niedopuszczalności kasacji wyłącznie z powodu niewspółmierności kary, nie dotyczy kasacji w wypadku określonym w art. 521, w razie skazania oskarżonego za przestępstwo na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania.”;

146) w art. 524 w § 3 po wyrazach „uprawomocnienia się orzeczenia” dodaje się wyrazy „chyba, że w wydaniu orzeczenia brała udział osoba nieuprawniona lub niezdolna do orzekania”;

147) w art. 527 w § 5 po wyrazach „wysokość opłaty” dodaje się przecinek i wyrazy „mając na uwadze faktyczne koszty postępowania oraz zasadę dostępności”;

148) w art. 537 w § 1 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„Przepisu art. 457 § 2 nie stosuje się.”;

149) po art. 540 dodaje się art. 540¹ w brzmieniu:

„Art. 540¹. Postępowanie sądowe zakończone prawomocnym orzeczeniem można wznowić, jeżeli:

1) po wydaniu orzeczenia ujawnią się nowe fakty lub dowody nie znane przedtem sądowi, wskazujące na to, że skazany, do którego zastosowano przepis art. 60 § 4 kodeksu karnego, w istotnym zakresie zmienił swoje zeznania lub wyjaśnienia złożone w innym postępowaniu albo okazały się one fałszywe,

2) zachodzi okoliczność określona w art. 11 § 3.”;

150) w art. 542:

a) w § 1 po wyrazie „strony” dodaje się wyrazy „lub z urzędu”,

b) dodaje się § 3–5 w brzmieniu:

„§ 3. Postępowanie wznowia się z urzędu tylko w razie ujawnienia się jednego z uchybień wymienionych w art. 439 § 1.

§ 4. Wznowienie nie może nastąpić z przyczyn wymienionych w § 3, jeżeli były one przedmiotem rozpoznania w trybie kasacji.

§ 5. Niedopuszczalne jest wznowienie postępowania z urzędu na niekorzyść oskarżonego po upływie 6 miesięcy od daty uprawomocnienia się orzeczenia, chyba że w wydaniu orzeczenia brała udział osoba nieuprawniona lub niezdolna do orzekania.”;

151) w art. 545 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W postępowaniu o wznowienie stosuje się odpowiednio przepisy art. 425 § 2 zdanie pierwsze, § 3 i 4, art. 429, 430 § 1, art. 431, 432, 435, 442, 456, 529, 530, 532 i 538, a w razie wznowienia postępowania na podstawie wskazanej we wniosku stosuje się odpowiednio przepisy art. 434 i 443.”;

152) art. 549 otrzymuje brzmienie:

„Art. 549. O podjęciu postępowania warunkowo umorzonego sąd orzeka na wniosek oskarżyciela, pokrzywdzonego lub sądowego kuratora zawodowego albo z urzędu.”;

153) w art. 552:

a) w § 1 wyrazy „postępowania, kasacji lub stwierdzenia nieważności orzeczenia” zastępuje się wyrazami „postępowania lub kasacji”;

b) w § 2 skreśla się wyrazy „albo stwierdzeniu nieważności”;

154) po art. 589 dodaje się art. 589¹ i 589² w brzmieniu:

„Art. 589¹. Wobec osoby pozbawionej wolności na terytorium państwa obcego, czasowo wydanej w celu założenia zeznań w charakterze świadka lub dokonania z jej udziałem innej czynności procesowej przed polskim sądem lub prokuratorem, może nastąpić tymczasowe aresztowanie na czas jej pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 589². Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i tryb wykonywania wniosku oraz występowania z wnioskiem o udzielenie pomocy prawnej i dokonanie doręczeń w sprawach karnych, mając na uwadze konieczność zapewnienia sprawności postępowania w sprawach karnych ze stosunków międzynarodowych.”;

155) w art. 591:

a) w § 1 po wyrazach „Minister Sprawiedliwości” dodaje się wyrazy „z urzędu albo z inicjatywy sądu lub prokuratora”,

b) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Jeżeli pokrzywdzonym jest obywatel polski, złożenie wniosku o przejęcie ścigania może nastąpić tylko za jego zgodą. Uzyskanie zgody nie jest konieczne, jeżeli:

1) nieznane jest miejsce pobytu pokrzywdzonego,

2) pokrzywdzony z powodu choroby lub kalectwa nie może zająć stanowiska w sprawie, a nie zachodzi wypadek, o którym mowa w art. 51 § 2,

3) zachodzi inna, nie dająca się usunąć przeszkoda.”;

c) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Przed wystąpieniem z wnioskiem, o którym mowa w § 1 lub rozstrzygnięciem takiego wniosku pochodzącego od organu państwa obcego, właściwy organ umożliwia osobie ściganej, przebywającej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zajęcie stanowiska ustnie lub na piśmie, w przedmiocie przejęcia ścigania.”;

d) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. W razie pozytywnego rozstrzygnięcia wniosku o przekazanie ścigania, dotyczącego osoby tymczasowo aresztowanej na terytorium Rzeczy-

pospolitej Polskiej, Minister Sprawiedliwości zwraca się do właściwego organu o niezwłoczne podjęcie czynności mających na celu wydanie i przekazanie takiej osoby organom państwa obcego. Wraz z osobą przekazuje się akta sprawy, o ile nie zostały one uprzednio przekazane wraz z wnioskiem.”;

156) w art. 592 dotychczasową treść oznacza się jako § 1 i dodaje się § 2 i 3 w brzmieniu:

„§ 2. Jeżeli na podstawie umowy międzynarodowej, której Rzeczpospolita Polska jest stroną, wszczęto w Rzeczypospolitej Polskiej postępowanie karne o przestępstwo popełnione za granicą, Minister Sprawiedliwości może wystąpić do właściwego organu państwa obcego o przejęcie ścigania przez organy tego państwa, niezależnie od tego czy w państwie obcym wszczęto ściganie co do tego samego czynu. Przepisy art. 591 § 2, 5 i 6 stosuje się odpowiednio.

§ 3. W sprawie o przestępstwo popełnione za granicą przez obywatela polskiego przebywającego za granicą, jeżeli wymaga tego interes wymiaru sprawiedliwości, Minister Sprawiedliwości może wystąpić do właściwego organu państwa obcego o przejęcie ścigania przez organy tego państwa. Przepisy art. 591 § 2, 5 i 6 stosuje się odpowiednio.”;

157) art. 596 otrzymuje brzmienie:

„Art. 596. Osoba wydana nie może być, bez zgody państwa wydającego, ścigana, skazana ani pozbawiona wolności w celu wykonania kary za inne przestępstwo popełnione przed dniem wydania, niż te, w związku z którym nastąpiło wydanie.”;

158) art. 599 otrzymuje brzmienie:

„Art. 599. Jeżeli osoba wydana przez państwo obce nie opuści bez usprawiedliwionej przyczyny terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w ciągu 45 dni od daty prawomocnego ukończenia postępowania, a w razie skazania — od daty odbycia lub darowania kary albo jeżeli po opuszczeniu terytorium Rzeczypospolitej Polskiej powróci na nie, ograniczeń wynikających z art. 596 oraz z art. 597 nie stosuje się.”;

159) po art. 603 dodaje się art. 603¹ w brzmieniu:

„Art. 603¹. § 1. Jeżeli umowa międzynarodowa, której Rzeczpospolita Polska jest stroną tak stanowi, wniosek państwa obcego o zastosowanie tymczasowego aresztowania osoby ściganej zastępuje wniosek o wydanie.

§ 2. W wypadku, o którym mowa w § 1, prokurator, podczas przesłuchania, informuje osobę ściganą o możliwości wyrażenia przez nią zgody na wydanie lub zgody na wydanie połączonej ze zrzeczeniem się korzystania z ograniczeń określonych w art. 596 i 597. Jeżeli osoba ścigana wyrazi wolę

złożenia takiego oświadczenia, prokurator kieruje sprawę do sądu okręgowego, w okręgu którego prowadzi się postępowanie.

§ 3. Sąd na posiedzeniu rozstrzyga o tymczasowym aresztowaniu osoby ściganej, odbiera oświadczenie o wyrażeniu zgody na wydanie bądź zgody na wydanie połączonej ze zrzeczeniem się korzystania z ograniczeń określonych w art. 596 i 597, a także wydaje postanowienie o dopuszczalności wydania.

§ 4. Zgoda osoby ściganej oraz zrzeczenie, o którym owa w § 2, nie mogą zostać cofnięte, o czym poucza się osobę ściganą.

§ 5. Sąd niezwłocznie przekazuje prawomocne postanowienie wraz z aktami sprawy Ministrowi Sprawiedliwości, który rozstrzyga o wydaniu osoby.

§ 6. Jeżeli oświadczenie, o którym mowa w § 3, nie zostało złożone lub sąd stwierdził, że zachodzi okoliczność określona w art. 604 § 1, albo posiedzenie zostało odroczone na czas przekraczający 7 dni, stosuje się przepisy art. 602, 603 i 605.”;

160) w art. 604 w § 1 dodaje się pkt 6 w brzmieniu:

„6) zachodzi uzasadniona obawa, że w państwie żądającym wydania osoba wydana może zostać poddana torturom.”;

161) w art. 605:

a) w § 1 po wyrazie „sąd” dodaje się wyraz „okręgowy”;

b) w § 2 wyraz „miesiąc” zastępuje się wyrazami „40 dni”;

162) w art. 615:

a) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Przepisy niniejszego działu stosuje się odpowiednio w stosunkach z trybunałami międzynarodowymi i ich organami, działającymi na podstawie umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną albo powołanymi przez organizacje międzynarodowe ukonstytuowane umową ratyfikowaną przez Rzeczpospolitą Polską. Przepisów art. 602, 603 i 604 nie stosuje się, jeżeli umowa międzynarodowa albo akt prawny regulujący działanie trybunału stanowi odmiennie.”;

b) dodaje się § 4, 5 i 6 w brzmieniu:

„§ 4. Minister Sprawiedliwości zawiadamia trybunał międzynarodowy o wszczęciu postępowania przeciwko osobie o popełnienie przestępstwa podlegającego ściganiu przez ten trybunał.

§ 5. Organy trybunału międzynarodowego mogą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej dokonywać czynności procesowych także nie wymienionych w niniejszym dziale, na zasadach i warunkach określonych w aktach prawnych regulujących działanie tego trybunału.

§ 6. Jeżeli co do tego samego czynu tej samej osoby wszczęto postępowanie karne w Rzeczypospolitej Polskiej i przed trybunałem międzynarodowym, Minister Sprawiedliwości przekazuje ściganie temu trybunałowi, jeżeli wymagają tego akty prawne regulujące działanie trybunału.”;

163) w art. 618:

a) w § 1 dodaje się pkt 12 i 13 w brzmieniu:

„12) realizacji umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, i postępowań prowadzonych na podstawie Działu XIII, także jeżeli nie zostało wydane postanowienie, o którym mowa w art. 303,

13) nie opłaconej przez oskarżyciela posiłkowego lub powoda cywilnego pomocy prawnej udzielonej przez adwokata w sprawach, w których nastąpiło skazanie za przestępstwo określone w art. 134, 148 § 1 i 2 lub 3, art. 156 § 1 lub 3, art. 163 § 1, art. 166, 173 § 1 lub 3, art. 178 § 1–4, art. 179 § 3, art. 252 § 1 lub 2, art. 280, 281, 282, a także pokrzywdzonemu pobiciem określonym w art. 158 § 2 lub 3.”,

b) w § 2 po wyrazach „sposób ich obliczania” dodaje się wyrazy „mając na uwadze faktyczny koszt dokonania danej czynności”;

164) w art. 619 dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. Skarb Państwa ponosi także koszty związane z udziałem w postępowaniu tłumacza w zakresie koniecznym dla zapewnienia oskarżonemu jego prawa do obrony.”;

165) w art. 621 w § 2 po wyrazach „równowartości wydatków” dodaje się przecinek i wyrazy „mając na uwadze przeciętne koszty postępowania oraz zasadę dostępności”;

166) w art. 638 po wyrazach „w art. 521” dodaje się wyrazy „lub wznowieniem postępowania z urzędu”;

167) w art. 648 w pkt 1 wyrazy „podżeganie i pomocnictwo do” zastępuje się wyrazami „współdziałanie w popełnieniu”;

168) w art. 651 skreśla się § 3;

169) w art. 662 w § 3 po wyrazach „wojskowych kuratorów społecznych” dodaje się przecinek i wyrazy „mając na uwadze warunki funkcjonowania sił zbrojnych i wymagania służby wojskowej”;

170) w art. 666 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Potrzeba zastosowania tymczasowego aresztowania w celu zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania może być uzasadniona groźcą oskarżonemu żołnierzowi surową karą także przez wzgląd na dyscyplinę wojskową.”;

171) w art. 669 w § 3 po wyrazach „o których mowa w § 2” dodaje się przecinek i wyrazy „mając na uwadze konieczność zapewnienia właściwego współdziałania prezesów sądów wojskowych i powszechnych przy wyznaczaniu ławników do składu orzekającego”;

172) w art. 673 skreśla się wyrazy „oraz stwierdzenia nieważności z mocy samego prawa”;

173) w art. 674 w § 3 wyrazy „kolegium do spraw wykroczeń” zastępuje się wyrazami „sądowi powszechnemu właściwemu w sprawach o wykroczenia”.

(...)

Art. 5. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. — Przepisy wprowadzające Kodeks postępowania karnego (Dz.U. Nr 89, poz. 555 i Nr 160, poz. 1083; z 2000 r. Nr 62, poz. 717) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1 wyrazy „z dniem 1 stycznia 2003 r.” zastępuje się wyrazami „z dniem 1 stycznia 2008 r.”;

2) w art. 12 w pkt 9 po wyrazach „o którym mowa w pkt 8” dodaje się wyrazy „mając na uwadze konieczność zapewnienia właściwego współdziałania prezesów sądów wojskowych i powszechnych przy wyznaczaniu ławników do składu orzekającego”.

(...)

UZASADNIENIE

Przechodząc do proponowanych zmian w Kodeksie postępowania karnego z 1997 r. trzeba zaznaczyć, że kodeks ten po dwóch latach jego stosowania wymaga zmian, niekiedy daleko idących, podyktowanych przede wszystkim potrzebą przyspieszenia oraz uproszczenia postępowania karnego. Kodyfikacja roku 1997 kładąc silny nacisk na zagwarantowanie praw człowieka oskarżonemu i innym osobom uwikłanym w proces karny mimowolnie doprowadziła do powstania pewnych mechanizmów powodujących spowolnienie reakcji karnej.

Skuteczne zaś zwalczanie przestępczości w poważnej mierze zależy od posiadania przez organy ścigania karnego i wymiaru sprawiedliwości sprawnych instrumentów prawnych. Niezbędne jest poczynienie takich uproszczeń, które z jednej strony przyczynią się do przyspieszenia procesu karnego i czynności wykrywczych Policji, z drugiej zaś strony utrzymane zostaną w ryzach narzuconych przez konstytucyjne i międzynarodowe standardy ochrony praw człowieka.

Kierując się tymi założeniami przewiduje się przede wszystkim dalsze zredukowanie formalizmu postępowania uproszczonego oraz usunięcie z niego przeszkód powodujących, że w obecnej chwili liczba spraw, w których prowadzi się to postępowanie, nie przekracza 4% ogólnej liczby wszystkich postępowań karnych.

Katalog spraw, w których można prowadzić to postępowanie (art. 469 § 1), został rozszerzony o przestępstwo mniejszej wagi kradzieży z włamaniem (art. 283 w zw. z art. 279 § 1 k.k.). Równocześnie powiększono zakres spraw, w których wolno prowadzić postępowanie uproszczone, mimo że oskarżony jest pozbawiony wolności (art. 470 pkt 1). Proponuje się, aby jedynym ograniczeniem było ujęcie sprawcy na gorącym uczynku lub bezpośrednio potem. Innymi słowy, skasowany zostałby katalog przestępstw, w których dopuszczalne byłoby tymczasowe aresztowanie nie wyłączające możliwości

prowadzenia postępowania uproszczonego. Dotychczasowe rozwiązanie było niepraktyczne. Zmiana kwalifikacji często stawiała pod znakiem zapytania dopuszczalność tego trybu względnie skłaniała do, nie zawsze uzasadnionego, uchylania tymczasowego aresztowania. Poza tym aktualny stan przestępczości wymaga stosowania tymczasowego aresztowania podczas tego trybu w wielu innych sprawach niż dotychczas, np. w sprawach o przestępstwa przeciwko mieniu. Ograniczenie tymczasowego aresztowania do wypadków ujęcia na gorącym uczynku lub bezpośrednio potem, niezależnie od innych mechanizmów przewidzianych przez kodeks, będzie wystarczającym środkiem chroniącym przed nadużywaniem go w tym trybie.

Projekt przewiduje zwolnienie organów prowadzących dochodzenie uproszczone z obowiązku zawiadamiania prokuratora o wszczęciu dochodzenia oraz przeprowadzanie czynności końcowego zaznajomienia z materiałami dochodzenia (art. 474 § 1) tylko w sprawach o przestępstwa zagrożone karą pozbawienia wolności, pod warunkiem, że podejrzany lub obrońca złożą wniosek o takie zaznajomienie. Co więcej, czasokres dopuszczalnego dochodzenia uproszczonego prokurator będzie mógł przedłużyć do 3 miesięcy i przekroczenie tego czasokresu nie będzie wyłączać możliwości prowadzenia rozprawy w trybie uproszczonym (art. 474 § 2). Rozprawę taką będzie można także przerwać już nie jeden raz, ale nawet trzy razy, pod warunkiem, że każda z przerw rozprawy nie będzie trwała dłużej niż 21 dni (art. 484 § 1). Projekt ustawy przewiduje także, że nie będzie już wymagana zgoda oskarżonego na dalsze kontynuowanie rozprawy w trybie uproszczonym, jeżeli po rozpoczęciu przewodu sądowego okaże się, że sprawa nie podlega rozpoznaniu w tym trybie (art. 483). Tego rodzaju koncesje na rzecz uproszczeń powinny doprowadzić do tego, że według wstępnych szacunków, około 65% wszystkich spraw karnych należących do właściwości sądów rejonowych będzie rozpatrywanych w trybie uproszczonym. Oznacza to istotne oszczędności oraz szybszy proces. Nie trzeba będzie bowiem angażować ławników w postępowanie, nieusprawiedliwiona nieobecność stron nie będzie hamować toku procesu i co więcej, prokurator oraz policja znajdą więcej czasu na zajęcie się sprawami o przestępstwa bardzo poważne i szczególnie groźne.

Aby ułatwić stosowanie art. 335 § 1 (skazanie bez rozprawy), projekt przewiduje możliwość umieszczania przez oskarżyciela publicznego w akcie oskarżenia wniosku o zastosowanie tego przepisu. Uproszczenie to powinno przyczynić się do częstszego składania wniosków o skazanie bez rozprawy. Wyjściem zaś naprzeciw interesom pokrzywdzonego będzie doręczanie ujawnionemu pokrzywdzonemu odpisu aktu oskarżenia z takim wnioskiem. Wówczas będzie miał na tyle wystarczającą informację o stanie sprawy, że będzie

w stanie podjąć racjonalnie decyzję, czy zgodzić się na skazanie na posiedzeniu czy też zgłosić sprzeciw.

Ważnym uproszczeniem będzie także możliwość rozpoznania już na posiedzeniu wniosku oskarżonego o skazanie go na podstawie porozumienia, o którym mowa w art. 387. Uprawnienia zaś prokuratora do niewyrażania sprzeciwu, a tym samym uczestniczenia w zawieraniu porozumienia, będą przysługiwać również innym organom uprawnionym do wnoszenia i popierania oskarżenia przed sądem pierwszej instancji w postępowaniu uproszczonym (art. 474¹ § 1–3). Przepis ten powinien doprowadzić do znacznie częstszego stosowania art. 387 podczas postępowania uproszczonego. Dodać tu trzeba, że przewiduje się przyznanie prawa tym organom także do składania wniosków o skazanie bez rozprawy (art. 335 § 1) i o warunkowe umorzenie postępowania (art. 336 § 1).

W projekcie zaproponowano także przepis zezwalający na prowadzenie postępowania uproszczonego przed sądem również w razie nie więcej niż trzykrotnego przerwania rozprawy, za każdym razem na czas nie dłuższy niż 21 dni (art. 484 § 1 w nowym brzmieniu).

Projekt nadto wprowadza jako regułę rozpoznawanie w postępowaniu odwoławczym takich spraw przez jednego sędziego, chyba że prezes sądu np. ze względu na stopień zawichości zarządzi inaczej (art. 476 § 1 zd. trzecie).

Niezależnie od zmian we właściwości rzeczowej sądu okręgowego będącej konsekwencją zaproponowanego zaostrzenia karalności niektórych przestępstw, przewiduje się przywrócenie tzw. właściwości ruchomej sądu okręgowego, ale kontrolowanej i niezależnej od prokuratora. Przekazanie sprawy do rozpoznania sądowi okręgowemu mogłoby nastąpić tylko na wniosek sądu rejonowego, na podstawie postanowienia właściwego sądu apelacyjnego, jeżeli ten sąd uzna to za stosowne ze względu na szczególną wagę lub zawichość sprawy (art. 25 § 2). Przepis ten umożliwiłby przekazywanie sądom okręgowym niektórych bardzo trudnych i szczególnie skomplikowanych spraw, co istotnie przyczyniłoby się do rozładowania zaległości w sądach rejonowych, szczególnie w dużych miastach.

Zmniejszony zostałby także zakres spraw, w których wymagane jest orzekanie przez sąd w składzie pięcioosobowym. Obejmowałby tylko sprawy o przestępstwa zagrożone karą dożywotniego pozbawienia wolności (art. 28 § 3 i art. 29 § 2).

Do usprawnienia postępowania i znacznych oszczędności na kosztach procesu powinno przyczynić się zerwanie z wywodzącą się z wieloletniej tradycji orzecznictwa Sądu Najwyższego regułą, w myśl której udział obrońcy jest obowiązkowy nie tylko wtedy, gdy zachodzą wątpliwości co do poczytal-

ności oskarżonego, ale również gdy biegli psychiatrzy stwierdzą, że poczytalność jego nie budzi wątpliwości. Artykuł 79 § 4 w proponowanym brzmieniu stanowiłby, że wówczas udział obrońcy w dalszym postępowaniu nie jest obowiązkowy, a proces sądu może wówczas cofnąć wyznaczenie obrońcy. Propozycja zmiany kodeksu oparta jest na założeniu, że jeżeli opinia biegłych psychiatrów rozwiewa takie wątpliwości, to tym samym znikają ich prawne konsekwencje. Jest ona także wynikiem obserwacji praktyki, w której pojęcie „uzasadnionych wątpliwości” co do poczytalności nie stało się wystarczająco jasnym kryterium chroniącym przed nieuzasadnionym powoływaniem biegłych psychiatrów i w ślad za tym wyznaczaniem obrońców z urzędu. Proponowany przepis oczywiście nie znosi powinności wyznaczenia na nowo obrońcy z urzędu, jeżeli uzasadnione wątpliwości co do poczytalności pojawiają się na nowo.

Usprawnieniu postępowania i oszczędności na kosztach procesu powinien również służyć częściowy powrót do unormowań Kodeksu postępowania karnego z 1969 r. polegający na rezygnacji z przymusu adwokackiego w sytuacji, gdy oskarżony nie włada językiem polskim (skreślenie pkt 4 w art. 79 § 1). W tym miejscu należy podnieść, że prawo do obrony takiego oskarżonego w pełni gwarantuje przepis art. 204 § 1 pkt 2 nakładający obowiązek wezwania w takiej sytuacji tłumacza.

Projekt przewiduje zniesienie instytucji nieważności z mocy samego prawa (art. 101–104) i zastąpienie jej wznowieniem postępowania sądowego z urzędu (art. 542 § 1 i § 3–5). W toku dotychczasowej praktyki okazało się, że strony procesowe traktują nieważność z mocy samego prawa jako jeszcze jedną okazję do zaskarżania prawomocnych orzeczeń sądowych w kwestii odpowiedzialności karnej za przestępstwo, niezależnie od kasacji i kasacji przewidzianej w art. 521 k.p.k. Sprzyja temu niefortunny podział przyczyn wyłączenia z urzędu sędziego na takie, które w razie niewyłączenia powodują nieważność orzeczenia z mocy samego prawa i takie, które są tylko bezwzględnie nieważnymi przyczynami odwoławczymi (art. 439 § 1 pkt 1) oraz podział innych podobnej rangi uchybień na przyczyny nieważności i bezwzględne przyczyny odwoławcze. System środków zaskarżenia dzięki temu nie jest ani spójny, ani nie zapewnia należytej kontroli orzeczeń sądowych bez nadmiernego odsuwania w czasie ich wykonania.

Z tych powodów w projekcie ustawy zaproponowano rozszerzenie wykazu bezwzględnych przyczyn odwoławczych (art. 439 § 1 pkt 1–10) obejmując nim znakomitą większość dotychczasowych przyczyn nieważności. Gwarantuje się nadal zakaz *reformationis in peius* oraz wyłącza się możliwość potraktowania rozpoznania sprawy o wykroczenia bez podstaw ku temu

jako bezwzględnej przyczyny odwoławczej (art. 439 § 2 i 3). W zamian przewiduje się przywrócenie, znanego Kodeksowi postępowania karnego z 1969 r., wznowienia postępowania z urzędu, postanawianego tylko wtedy, gdy ujawnione zostanie jedno z uchybień stanowiących bezwzględną przyczynę odwoławczą, a więc wymienionych w art. 439 § 1.

Usprawnienie postępowania przygotowawczego ma na celu zaś szereg innych proponowanych zmian k.p.k. Projekt zmierza zatem do ułatwienia pobierania krwi lub wydzielin organizmu, np. śliny, od osoby podejrzanej, czyli nie będącej jeszcze formalnie podejrzanym, dzięki skasowaniu obowiązku uzyskania jej zgody (art. 74 § 3). Powinno to rozwiązać problem m.in. pobierania próby krwi od kierowcy wstępnie podejrzanego o spowodowanie wypadku drogowego. Pojawia się tu kolejna propozycja, stosownie do której organy prowadzące postępowanie przygotowawcze będą miały prawo pobrać odciski daktyloskopijne lub ślinę od określonej osoby, np. domownika, aby dokonać jej eliminacji z kręgu osób, które mogą być podejrzanym o udział w przestępstwie (art. 192 § 5), oraz projekt wyraźnego uregulowania, w myśl którego dozwolone będzie za zgodą badanej osoby przeprowadzenie badań poligraficznych w ramach ekspertyzy biegłego (art. 199 § 2). Przewiduje się także ograniczenie do rzeczywiście niezbędnych — dokumentów wymaganych celem ustalenia, czy podejrzany jest recydywistą (art. 213 § 2) i zawężenie kręgu wypadków, w których przeprowadzenie wywiadu środowiskowego jest obowiązkowe. Wprawdzie wywiad taki byłby teraz obowiązkowy we wszystkich sprawach o zbrodnie z wyjątkiem rozboju, ale w zamian za to nie byłoby obowiązkowe przeprowadzanie go, gdy istnieje uzasadniona wątpliwość co do poczytalności oskarżonego i w każdej sprawie o umyślne przestępstwo przeciwko życiu; w tym drugim wypadku należałoby obowiązkowo przeprowadzać wywiad tylko wówczas, gdy oskarżony jest młodocianym (art. 214 § 2). Nadto opóźnienia w postępowaniu przygotowawczym spowodowane przedłużającym się czasem przeprowadzania wywiadów przez szczupłą kadrowo służbę kuratorską skłaniają do częściowego powrotu do praktyki stosowanej pod rządami Kodeksu postępowania karnego z 1969 r. polegającej na przeprowadzaniu wywiadu przez Policję.

Postępowanie przygotowawcze powinno również ułatwić propozycje uproszczenia procedury dobrowolnego wydania przedmiotów na żądanie organu prowadzącego postępowanie, uzależnienia doręczenia postanowienia w przedmiocie zatwierdzenia zatrzymania rzeczy od tego, czy zażąda tego osoba od której ją odebrano (art. 217 § 3), zobowiązania podmiotów prowadzących działalność w dziedzinie poczty i telekomunikacji do wydawania na żądanie również wykazów połączeń telekomunikacyjnych, czyli tzw. billingów

(art. 218 § 1), uporządkowania normatywnego wykazu organów uprawnionych do prowadzenia, obok prokuratora i Policji, postępowania przygotowawczego, ze względu na wejście w życie Kodeksu karnego skarbowego, który w art. 118 § 1 i 2 ustala wykaz finansowych organów dochodzenia (art. 296 i 312 pkt 1), zniesienia obowiązku zawiadamiania prokuratora o przeprowadzaniu postępowania sprawdzającego oraz o tzw. dochodzeniu w niezbędnym zakresie (skreślone § 4 w art. 307 i zdanie trzecie w art. 308 § 1), umożliwienia tzw. policyjnego śledztwa w sprawie, gdy podejrzanym jest funkcjonariusz Policji lub innych organów ścigania karnego (nowe brzmienie zdania drugiego w art. 311 § 3), niewliczania okresu mediacji do normatywnego czasu trwania postępowania przygotowawczego dzięki czemu mogą zniknąć obawy, że kierowanie sprawy do mediacji spowoduje konieczność tłumaczenia się z przeciągania się śledztwa lub dochodzenia i składania odpowiednich wniosków o jego przedłużenie (nowe zdanie drugie w art. 320 § 1). Równocześnie jednak proponuje się zakreślenie terminu jednego miesiąca postępowaniu mediacyjnemu, aby zapobiec przedłużaniu się procesu. Wspomnieć należy, że przepis normujący instytucję mediacji został uzupełniony o normy określające warunki, którym winny odpowiadać instytucje i osoby prowadzące postępowanie mediacyjne.

Celem skrócenia czasu przyjmowania zawiadomień o przestępstwach projekt przewiduje, że można będzie spisać wspólny protokół z przyjęcia ustnego zawiadomienia o przestępstwie, wniosku o ściganie i przesłuchania w charakterze świadka osoby zawiadamiającej (art. 304¹).

Osobne miejsce zajmuje propozycja przeprowadzania końcowego zeznania z materiałami postępowania przygotowawczego tylko na wniosek podejrzanego lub jego obrońcy oraz wyjaśnienia przez ustawę — celem utrudnienia obstrukcji ze strony podejrzanego — że określony przez organ postępowania termin do przejrzenia akt będzie „odpowiedni do wagi lub złożoności sprawy” (art. 321 § 1), zrezygnowania z obowiązkowego udziału obrońcy obligatoryjnego w tej czynności (zmiany w § 3 i § 4 art. 321), a nadto rezygnacji z zawiadamiania pokrzywdzonego o zamknięciu śledztwa lub dochodzenia, gdyż zawsze zawiadamia się go o wniesieniu aktu oskarżenia lub o umorzeniu postępowania.

Wśród przepisów normujących postępowanie przed sądem znajduje się także wiele takich, których zmiana może przyczynić do przyspieszenia postępowania.

Na pierwszym miejscu należy wymienić tu konieczność zmiany przepisów regulujących kwestię wypowiedzania stosunku obrończego przez oskarżonego. W ślad za przyjętą w ustawie z 9 czerwca 2000 r. nowelizacją przepisu

art. 378 k.p.k. niniejszy projekt zawiera propozycję nowego uregulowania tej kwestii. Do art. 80 dodano § 2 przewidujący, że prezes sądu może, a nie ma obowiązku, wyjątkowo i tylko na uzasadniony, a nie gołosłowny wniosek lub z urzędu wyznaczyć nowego obrońcę w miejsce dotychczasowego. Byłby to przepis normujący wyznaczanie nowego obrońcy z urzędu w postępowaniu poprzedzającym rozprawę sądową.

Nie tylko przesłuchanie podczas postępowania przygotowawczego, ale i podczas rozprawy może odbywać się znacznie szybciej, jeżeli zamiast dyktowania jego przebieg zostanie nagrany za pomocą np. dyktafonu. Aby skłonić organy postępowania, a szczególnie sędziów, do częstszego wykorzystywania urządzeń rejestrujących dźwięk, projekt przewiduje, że w razie nagrywania protokołów będzie można ograniczyć do zapisu najbardziej istotnych oświadczeń osób biorących udział w czynności procesowej. Zapis ten będzie nadal, jak do tej pory, załącznikiem do protokołu (art. 147 § 3). Nawet przy obecnym wyposażeniu sądów i prokuratur można się liczyć z rozszerzeniem praktyki pod wpływem proponowanego przepisu. W ślad za tym projekt wprowadza przepisy wyraźnie upoważniające sąd do odtwarzania na rozprawie zapisów dokonanych przy pomocy aparatury. Nadto wprowadza się możliwość przeprowadzenia przesłuchania świadka przy pomocy urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzenie tej czynności na odległość (nowy § 1¹ w art. 177).

Zakres obowiązywania przepisu art. 351 § 1 statuującego tzw. automatyczne wyznaczanie sędziów do orzekania w konkretnych sprawach powinien być ograniczony tylko do sądów pierwszej instancji. W sądach drugiej instancji element specjalizacji prawnej sędziów odgrywa bardzo dużą rolę wobec czego należy zaproponować ograniczenie reguły określonej w art. 351 § 1 tylko do sądów pierwszej instancji. Odwrotnie natomiast przedstawia się sytuacja, o której mowa w art. 351 § 2. Nie ma powodu, by w takich sprawach również i w postępowaniu odwoławczym nie należało stosować losowego powoływania składów sędziowskich. Konsekwencją natomiast automatycznego wyznaczania sędziów powinno być nadanie im znacznie szerszych uprawnień w zakresie orzekania przed rozprawą. Chodzi o to, aby sędzia taki czuł się odpowiedzialnym za losy sprawy już od chwili wyznaczenia go do jej rozpoznawania. Projekt w związku z tym przewiduje możliwość wydawania przez niego decyzji procesowych określonych w art. 337 § 1, 338 § 1, 339, 349 i 352.

Proponuje się dopuszczenie możliwości badania stanu upojenia alkoholowego lub innego stanu powodującego niezdolność oskarżonego do uczestniczenia w rozprawie (art. 377 § 2, dodane zdanie drugie). Badanie takie mog-

łoby być przeprowadzone z pomocą stosownego urządzenia technicznego (np. alkomat, alkotest, narkotest), pod warunkiem, że nie będzie naruszać integracji ciała. Taki przepis urealniłby ustalanie takiego stanu i przyczyniłby się do bardziej skutecznego stosowania procesowej „sankcji” określonej w art. 377 § 1.

Rygorystyczne przepisy chroniące przestrzeganie zasady bezpośredniości w czasie rozprawy głównej utrudniają prowadzenie postępowania w tych sprawach, w których akta liczą wiele tomów, gdy w momencie składania wyjaśnień lub zeznań nie można bezspornie rozstrzygnąć, czy te wyjaśnienia lub zeznania są „wyraźnie” odmiennie niż poprzednio oraz, gdy sąd uznaje że mimo sprzeciwu strony zachodzą wyjątkowe okoliczności w których należałoby prowadzić rozprawę odroczoną w dalszym ciągu, a skład sądu nie uległ zmianie. Projekt łagodzi te rygory utrzymując jednak nadal prymat zasady bezpośredniości.

Na pierwsze miejsce wysuwa się zmiana art. 392, dzięki której nie będzie już wymagana zgoda stron, aby można było odczytać na rozprawie protokoły, gdy bezpośrednie przeprowadzenie dowodu nie jest niezbędne. Dopiero sprzeciw strony, której zeznania lub wyjaśnienia dotyczą, będzie powodował konieczność wezwania osoby przesłuchanej uprzednio. Wiąże się z tym przepisem zmiana art. 393 § 2. Zniesiona zostanie podwójna reguła wyrażająca formalną ocenę dowodu. Wolno będzie bowiem odczytywać każde pisemne zawiadomienie, również nie złożone w formie protokołu i zniknie z kodeksu reguła stanowiąca, że stanowi ono dowód tylko tego: kto, kiedy i o jakim czynie złożył zawiadomienie. Rzeczą sądu będzie dokonanie za każdym razem oceny wartości dowodowej takiego zawiadomienia.

Artykuł 394 § 2 w nowym brzmieniu zezwalać będzie na uznawanie protokołów i dokumentów podlegających odczytaniu za ujawnione na rozprawie pod warunkiem jednak, że żadna ze stron nie wnosi o odczytanie. Do tej pory panuje reguła odwrotna, od zgodnego wniosku stron zależy uznanie protokołów i dokumentów za ujawnione. Zmiana ta powinna przyczynić się do znaczącego skrócenia rozprawy, w sprawie której akta liczą kilka a nawet kilkanaście tomów. Jest ona zarazem skutkiem kompromisem między rygorystycznie pojmowaną zasadą bezpośredniości a zasadą szybkości procesu. Z kolei wyrazem liczenia się z trudnościami występującymi podczas dokonywania oceny, czy zachodzi sprzeczność między oświadczeniami dowodowymi, jest zniesienie wymagania ustawy (art. 389 § 1 i art. 391 § 1), aby ta odmienność była „wyraźna”.

Poważnie zmniejszone byłoby oddziaływanie na praktykę przepisu art. 397 § 1 dzięki uzależnieniu od wniosku prokuratora zwrotu sprawy do uzupeł-

nienia postępowania przygotowawczego. Tylko wtedy, gdy prokurator sam dostrzeże niebezpieczeństwo wydania wyroku uniewinniającego skutkiem niedostatku dowodów, które należało przeprowadzić w postępowaniu przygotowawczym i których uzupełnienie wydaje się być realne, a prokurator taki wniosek składa, mógłby wchodzić w rachubę zwrot sprawy do tego postępowania. Proponowana zmiana preferuje więc rozprawę jako etap, w którym należy przede wszystkim przeprowadzać postępowanie dowodowe. Ta propozycja niewątpliwie zmierza zatem do zawężenia kręgu wypadków, w których zapadają postanowienia o zwrocie sprawy.

Do tej samej grupy wymienianych przepisów należą także proponowane modyfikacje art. 404, 422, 423 i 457. Celem ich jest umożliwienie w sytuacjach wyjątkowych i bez zgody stron kontynuowanie rozprawy po jej odroczeniu lub zawieszeniu (chyba że zawieszenie trwało dłużej niż 6 miesięcy), jeżeli skład sądu nie uległ zmianie.

Wychodząc naprzeciw postulatом zgłaszanych w środowisku sędziowskim projekt przewiduje zwolnienie sędziów z obowiązku uzasadniania całego wyroku, gdy został złożony wniosek o uzasadnienie wyroku w części lub częściach odnoszących się do niektórych tylko oskarżonych (art. 423 § 1¹). Taka innowacja powinna znacznie odciążyć sędziów w tych sprawach, w których występuje wielu oskarżonych. Również sąd okręgowy jako sąd II instancji i sąd apelacyjny mogą liczyć się z pewnym odciążeniem w tej dziedzinie. W myśl proponowanego art. 457 § 2 uzasadnienie wyroku utrzymującego w mocy wyrok sądu pierwszej instancji sporządzano by tylko na wniosek strony, chyba że zostało zgłoszone zdanie odrębne. Identycznie jak w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, sąd rozpoznający apelację mógłby ograniczyć podmiotowo uzasadnienie. Wszystkie pozostałe wyroki, a więc uchylające lub zmieniające względnie poprawiające błędną kwalifikację, sąd odwoławczy nadal uzasadniałby z urzędu w pełnym zakresie. Z tego uproszczenia nie mógłby korzystać Sąd Najwyższy rozpoznający kasację (drugie zdanie dołożone do art. 537 § 2). Wszystkie uzasadnienia orzeczeń tego sądu, wśród nich i oddalające kasację, są bowiem środkami kształtującymi jednolitość orzecznictwa sądowego.

Istotne znaczenie dla zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania mają propozycje poszerzenia przesłanek stosowania tymczasowego aresztowania (art. 258). Proponuję się m.in., by uzupełnić istniejący katalog tych przesłanek o działania oskarżonego w warunkach powrotu do przestępstwa określonych w Kodeksie karnym, popełnienie czynu w zorganizowanej grupie lub związku mającym na celu popełnienie przestępstwa, popełnienie czynu, którego stopień społecznej szkodliwości jest znaczny. Proponuje się nadto,

by skazując oskarżonego na karę pozbawienia wolności nie niższą niż 3 lata, sąd pierwszej instancji stosował tymczasowe aresztowanie.

Opisywaną kategorię proponowanych zmian przepisów zamykają propozycje odnoszące się do zawierania porozumień formalnych w czasie procesu karnego. Zmierzają one do powiększenia liczby spraw, w których byłyby one zawierane. Dotychczasowa praktyka wykazała, że mogą one stać się bardzo ważnym czynnikiem wpływającym na przyspieszenie postępowania i oszczędzenie czasu sędziów i prokuratorów.

Proponuje się zatem powiększenie liczby spraw, w których dopuszczalne byłyby skazanie bez rozprawy (art. 335 § 1) oraz tzw. rozprawa skrócona czyli dobrowolne poddanie się karze na rozprawie (art. 387 § 1) o sprawy o przestępstwa zagrożone karą pozbawienia wolności do 10 lat, dzięki czemu będzie możliwe zastosowanie konsensualnego sposobu kończenia procesu sądowego również w sprawach o nadużycie uprawnień w obrocie gospodarczym w celu osiągnięcia korzyści majątkowej (art. 296 § 2 k.k.), kradzież z włamaniem (art. 279 § 1 k.k.), kradzież rozbójniczą (art. 281 k.k.), szantaż rozbójniczy (art. 282 k.k.), kradzież lub przywłaszczenie mienia znacznej wartości, względnie stanowiącego dobro o szczególnym znaczeniu dla kultury (art. 278 § 1 lub § 2, art. 284 § 1 lub § 2 w zw. z art. 294 § 1 i § 2 k.k.).

Aby ułatwić zawieranie porozumień przewidzianych w art. 387, proponuje się zastąpienie warunku wyrażenia zgody pokrzywdzonego na takie porozumienia warunkiem braku sprzeciwu prokuratora i należycie powiadomionego pokrzywdzonego (art. 387 § 2).

Względy społeczne, a w szczególności potrzeba wzmocnienia ochrony pokrzywdzonego przesądziły o uzupełnieniu art. 51 o nowy § 3, zgodnie z którym, jeżeli pokrzywdzonym jest osoba nieporadna ze względu na wiek lub stan zdrowia, prawa jego może wykonywać osoba, pod której stałą pieczęą pokrzywdzony pozostaje. Mając również na względzie interes pokrzywdzonego złagodzono warunki dopuszczenia do udziału w procesie przedstawiciela społecznego (art. 90 § 3).

Kolejną kategorię zmian tworzą te, które mają na celu usunięcie usterek legislacyjnych stwierdzonych po wejściu w życie kodeksu.

Niezbędne stało się więc wprowadzenie możliwości wznowienia postępowania w dwóch szczególnych sytuacjach. Pierwsza powstaje, gdy w sprawie oskarżonego w stosunku do którego umorzono postępowanie na podstawie art. 11 § 1 ze względu na prawomocnie już orzeczoną karę za inne przestępstwo, doszło do uchylenia lub istotnej zmiany treści tego prawomocnego wyroku. Może zdarzyć się, że ów prawomocny wyrok zostanie uchylony lub tak zmieniony — np. w drodze kasacji albo wznowienia postępowania — że

oskarżony korzystający z dobrodziejstwa art. 11 § 1 k.p.k. w istocie rzeczy nie zostanie ukarany za oba przestępstwa lub ostatecznie wymierzona kara za pierwsze przestępstwo nie zrekompensuje braku skazania za drugie przestępstwo. Z tego powodu trzeba zaproponować uzupełnienie art. 11 o § 3 przewidujący możliwość wznowienia wówczas postępowania w sprawie umorzonej na podstawie § 1.

Druga sytuacja powstaje na tle stosowania przepisu art. 60 § 3 k.k. Niezależnie od zmiany w tym przepisie (por. art. 1 pkt 12 niniejszego projektu), niezbędna jest reakcja ustawodawcy na zdarzające się po uprawomocnieniu wyroku wypadki odwoływania zeznań lub wyjaśnień przez skazanych, którzy skorzystali z przywileju nadzwyczajnego złagodzenia kary. Taktyka ta nie stwarza żadnego niebezpieczeństwa dla skazanych w dotychczasowym postępowaniu. Nie można wznowić tego postępowania ze względu na brak podstaw ku temu w przepisach k.p.k. Dlatego też proponuje się nową podstawę wznowienia postępowania sądowego (art. 540¹), fakultatywnego, jeżeli ujawnią się nowe fakty lub dowody nie znane przedtem sądowi, wskazujące na to, że skazany do którego zastosowano art. 60 § 3 k.k., w istotnym zakresie zmienił swoje zeznania lub wyjaśnienia złożone w innym postępowaniu albo okazały się one fałszywe.

Proponuje się odpowiednią zmianę przyczyn wyłączenia prokuratora i innych osób wymienionych w art. 47, zmierzającą do jednoznacznego przesądzenia, że prokurator i inne osoby, które prowadziły postępowanie przygotowawcze lub w inny sposób już brały udział w sprawie, nie są wyłączone z dalszego toku postępowania. Do prokuratora odnosi się także nowe brzmienie art. 52, które m.in. wyjaśnia, że prokurator może z urzędu wykonywać prawa zmarłego pokrzywdzonego, gdy brak osób najbliższych lub ich nie ujawniono. Nowy art. 52 kładzie nacisk najpierw na umożliwienie działania osób najbliższych a dopiero, gdy ich nie ma, na możliwość działania prokuratora, np. w postaci złożenia wniosku o ściganie.

Aby uniknąć zarzutu pozbawienia pokrzywdzonego do sądu w jego sprawie, gwarantowanego przez art. 45 ust. 1 Konstytucji, nowy § 4 w art. 56 przewiduje, że niedopuszczony przez sąd do udziału w procesie tzw. oskarżyciel uboczny — gdyż zwiększenie liczby oskarżycieli ponad określony limit utrudniłoby istotnie bieg procesu — będzie mógł przedstawić sądowi na piśmie swoje stanowisko. Takie uprawnienie, będące pochodną prawa do sądu, nie narusza zasady szybkości procesu.

W projekcie znajduje się także propozycja wyjaśnienia wątpliwości, jakie powstały na tle zakresu utajniania danych w związku z instytucją świadka anonimowego (art. 184). Podstawowa proponowana zmiana wyraża się w pro-

pozycji, aby postanowienie wprowadzające obowiązek zachowania tajemnicy odnosiło się tylko do „tajemnicy okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka, jeżeli nie mają one istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia w sprawie” (art. 184 § 1 w nowym, proponowanym brzmieniu). Projekt rezygnuje więc z posługiwania się terminem „dane osobowe świadka”. Przyczyna takiej propozycji tkwi m.in. w art. 6 ustawy o ochronie danych osobowych, który wyjaśnia, że dane sprowadzają się do danych umożliwiających ujawnienie tożsamości osoby.

Projekt przewiduje także szereg innych zmian, mających na celu usunięcie wątpliwości, których nie wyjaśniło orzecznictwo Sądu Najwyższego. Dlatego też są one niezbędne. Tak więc proponowane zdanie drugie w art. 115 § 2 wyjaśnia, kto podpisuje uzasadnienie orzeczenia wydanego przez tzw. wielki skład ławniczy, nowy § 3 w art. 131 stwarza możliwość zawiadamiania równoczesnego dużej liczby pokrzywdzonych poprzez środki masowego przekazu także o treści postanowień, a w art. 133 § 2 proponuje się wyrazić — wzorem art. 137 Kodeksu postępowania cywilnego — możliwość pozostawiania zawiadomienia o piśmie także w skrzynce pocztowej adresata. Bardziej szczegółowo uregulowano kwestię wydawania uwierzytelnionych kserokopii dokumentów z akt sprawy oraz przyznano prawo ich otrzymywania wszystkim podmiotom sporu w procesie, a nie tylko oskarżonemu lub jego obrońcy (zmienione § 2 i § 5 w art. 152). Dodany został § 7 do art. 171 przewidujący powinność przesłuchiwanie osoby, która nie ukończyła 15 lat z udziałem przedstawiciela ustawowego lub opiekuna. Przepis ten jest wynikiem doświadczeń praktyki, która ma coraz częściej do czynienia z takimi osobami w postępowaniu przeciwko dorosłym.

Zmiany niektórych przepisów regulujących uchylenie tajemnicy zawodowej (art. 180 § 2 zdanie drugie), upoważniających Ministra Sprawiedliwości do wydania rozporządzenia wykonawczego, o którym mowa w art. 181 § 2 i normujących instytucję procesową świadka anonimowego (art. 184) mają na celu nałożenie na sąd obowiązku szybkiego załatwienia wniosku prokuratora o uchylenie tajemnicy, umożliwienie Ministrowi Sprawiedliwości wyczerpującego unormowania sposobu postępowania z protokołami w sprawach, w których występuje kwestia tajemnicy państwowej, służbowej i zawodowej, a nadto rozstrzygnięcie, na rzecz ustawowo zdomowionego w Polsce pojęcia „dane osobowe” sporu terminologicznego, jaki zawiązał się na tle brzmienia art. 184. Za tą ostatnią zmianą przemawia ponadto orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Zaproponowane zostało także ograniczenie prawa świadka do uchylenia się od odpowiedzi (art. 183 § 1) tylko do sytuacji, w której powstaje groźba odpowiedzialności za przestępstwo. Oba-

wa odpowiedzialności tylko za wykroczenie takiego prawa już by nie przynawała. Projektowane skasowanie tzw. wykroczeń przepołowionych oraz inflacja wykroczeń w polskim prawie jak i ich niewspółmierność w stosunku do przestępstw, o które toczy się proces karny, przemawia silnie za takim ograniczeniem. Należy tu również wskazać na korekty przepisów o kontroli rozmów telefonicznych (art. 237 i 240) mające na celu usprawnienie procesu decyzyjnego w tym przedmiocie i zagwarantowanie większej kontroli nad tymi decyzjami. Przyznanie zaś prawa do kontroli rozmów w sprawach o korupcję pozostaje pod wpływem standardów prawa międzynarodowego.

Zastąpienie wyrazu „zakład pracy” wyrazem „pracodawca” dostosuje kodeks do współczesnego nazewnictwa w prawie pracy. Wiąże się z tym także zaktualizowanie przepisów o poręczeniu i uzupełnienie ich o prawo nakładania stosownych ograniczeń swobody zachowania oskarżonego, które będzie można nakładać, gdy dozór policyjny nie będzie konieczny (art. 272).

Przewiduje się, że wniosek przewidziany w art. 46 § 1 k.k. będzie można skutecznie złożyć najpóźniej przy pierwszym przesłuchaniu na rozprawie głównej (art. 62). Propozycje zaś zawarte w nowym brzmieniu art. 415 podyktowane są koniecznością ustalenia relacji między różnymi rozstrzygnięciami o odpowiedzialności cywilnej za wyrządzoną szkodę przestępstwem. W szczególności trzeba było określić sytuacje, w których takie rozstrzygnięcie jest niedopuszczalne.

Na odrębne omówienie zasługują te propozycje, które są spowodowane koniecznością dostosowania przepisów k.p.k. do art. 42 ust. 3 Konstytucji, zgodnie z którym przełamanie domniemania niewinności może nastąpić tylko w prawomocnym wyroku sądu. Z tego powodu w art. 5 zasada domniemania niewinności została odniesiona nie do orzeczenia, ale prawomocnego wyroku. Projekt przewiduje, że orzeczenie o warunkowym umorzeniu postępowania musi posiadać formę wyroku, który jednak będzie zaskarżany zażaleniem (art. 341 § 5, art. 342), a w postępowaniu nakazowym będzie się orzekać wyrokiem nakaz karny (art. 500 § 1).

Istotne znaczenie mają propozycje zmierzające do poszerzenia przesłanek stosowania tymczasowego aresztowania o działanie w warunkach powrotu do przestępstwa, popełnienie czynu w zorganizowanej grupie lub związku mającym na celu popełnienia przestępstw oraz popełnienie czynu, którego stopień społecznej szkodliwości jest znaczny (art. 258 § 2). Nadto proponuje się, by sąd pierwszej instancji stosował tymczasowe aresztowanie skazując oskarżonego na karę pozbawienia wolności nie niższą niż 3 lata (art. 258 § 4).

Trzeba było także zaproponować odpowiednie zmiany w przepisach dotyczących kosztów. Miały one na celu ustalenie — zgodnie z art. 6 pkt e

Europejskiej Konwencji Praw Człowieka — że Skarb Państwa ponosi koszty związane z udziałem tłumacza (art. 619 § 3), a także obciążenie Skarbu Państwa wydatkami związanymi z zaproponowanym wznowieniem postępowania z urzędu.

Poważną rolę w proponowanej nowelizacji k.p.k. odgrywają propozycje przepisów normujących postępowanie w sprawach karnych ze stosunków międzynarodowych (dział XIII). Propozycje te zmierzają do dostosowania obowiązujących przepisów Kodeksu postępowania karnego do norm konwencyjnych prawa międzynarodowego, jak również mają na celu usprawnienie obrotu międzynarodowego w sprawach karnych.

Nowa redakcja przepisu art. 591 § 3 przyznaje osobie ściganej, przebywającej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, prawo zajęcia stanowiska ustnie lub na piśmie w przedmiocie przejęcia ścigania, przed wystąpieniem z takim wnioskiem przez Ministra Sprawiedliwości lub przed rozstrzygnięciem takiego wniosku pochodzącego od organu państwa obcego.

Proponuje się nowe brzmienie przepisu art. 596, precyzyjniej i bardziej rygorystycznie formułując zastosowanie zasady specjalności, stanowiącej regułę w prawie większości państw Unii Europejskiej.

Proponuje się również wprowadzenie tzw. uproszczonej ekstradycji (art. 603¹⁾), zależną jednak od umowy międzynarodowej, w której wniosek państwa obcego o zastosowanie tymczasowego aresztowania osoby ściganej zastępuje wniosek o wydanie i w której powstaje możliwość zrzeczenia się przez osobę ściganą uprawnień do ograniczenia jurysdykcji przewidzianych w art. 596 i 597 k.p.k.

Projekt zawiera propozycję uzupełnienia przepisu art. 604 § 1 poprzez wprowadzenie zakazu ekstradycji jeżeli zachodzi uzasadniona obawa, że w państwie żądającym wydania osoba wydana może zostać poddana torturom.

Projekt uzupełnia brak wskazania właściwości sądu uprawnionego do stosowania aresztowania ekstradycyjnego (art. 605 § 1) i ze względów praktycznych przedłuża dopuszczalny czas trwania takiego aresztowania z miesiąca na okres nie dłuższy niż 40 dni (art. 605 § 2).

Proponuje się również odpowiednio zmieniony art. 615, który będzie zawierał normy dostosowawcze do ratyfikowanych przez Polskę i oczekujących na ratyfikację umów międzynarodowych o działaniu trybunałów międzynarodowych. Mają one na celu m.in. umożliwienie wykonywania czynności tych trybunałów także na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Zmiany zaś w Dziale XV (Postępowanie karne w sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojskowych) mają charakter porządkowy. Pod wpływem doświadczeń praktyki potrzebne stało się zastąpienie szerszym

pojęciem „współdziałanie w popełnieniu” form „podżeganie” i „pomocnictwo”, umożliwiającym objęcie wszystkich form popełnienia przestępstwa, a więc i sprawstwa kierowniczego, w oznaczeniu wyjątkowej właściwości sądów wojskowych (art. 648 pkt 1). Propozycja skreślenia art. 651 § 3 wynika z przeswiadczenia, że przepis ten jest zbędny, gdyż przepis art. 31 określający właściwość miejscową powinien być w sprawach określonych w art. 647 § 1 pkt 3 stosowany bezpośrednio, o ile umowa międzynarodowa nie stanowi inaczej. Skreślenie zwrotu o stwierdzeniu nieważności w art. 673 wynika z propozycji zniesienia nieważności z mocy prawa. Podobnie wprowadzenie do art. 647 § 3 wyrazów „sądowi powszechnemu właściwemu w sprawach o wykroczenia” zmierza do zapewnienia dalszego rozpoznawania sprawy o wykroczenie przez sąd, a nie przez kolegium do spraw wykroczeń.

Wejście w życie projektowanej ustawy spowoduje zmniejszenie wydatków z budżetu państwa na wymiar sprawiedliwości o kwotę około 8,5 mln złotych w 2001 r. i w latach następnych, po zweryfikowaniu o wskaźnik inflacji.

Nakładów wymagać będzie rozszerzenie praktyki wykorzystywania podczas postępowania przygotowawczego i podczas rozprawy urządzeń rejestrujących dźwięk i obraz (projektowane nowe brzmienie art. 147 § 3 k.p.k. — art. 2 pkt 26a projektu ustawy). Szacunkowe koszty wyposażenia w urządzenia audiowizualne dla jednej sali rozpraw zamkną się kwotą 19 440 złotych (według cen z lutego 2000 r.) i składa się na nie:

- 1) kamera przemysłowa szerokokątna 2 szt. x 1 500,00 — 3 000,00
- 2) magnetowid poklatkowy 1 szt. — 2 500,00
- 3) magnetowid monofoniczny 1 szt. — 1 500,00
- 4) telewizor 25' dla publiczności i świadków — 1 500,00
- 5) telewizory 14' dla:
 - sędziów 3 szt.
 - obrońców 2 szt.
 - oskarżonych 2 szt.
 - prokuratora 1 szt.
 - razem 8 szt. x 350,00 — 2 800,00
- 6) magnetofon dwukasetowy — 300,00
- 7) zestaw nagłaśniająco-mikserski 2 x 50 WAT z możliwością podłączenia urządzeń nagrywająco-odtwarzających — 3 400,00

8) mikrofon przewodowy 8 szt. x 150,00 — 1 200,00

OGÓŁEM — 16 200,00

9) okablowanie do 20% ww. kwoty — 3 240,00

RAZEM — 19 440,00.

Zakładając, że w I etapie wystąpi konieczność wyposażenia w ww. urządzenia po jednej sali rozpraw w każdym sądzie, w budżecie należy zabezpieczyć na ten cel kwotę 7 000 000 złotych (liczba sądów $347 \times 20\,000 = 6\,745\,680$ złotych).

Natomiast zakłada się, że wymierne oszczędności przyniesie, proponowana nowelizacja przepisów Kodeksu karnego wykonawczego w zakresie wynagradzania skazanych za pracę (projektowane nowe brzmienie art. 43 § 1, art. 123 i art. 125 — art. 3 pkt 13, pkt 48 i pkt 49 projektu ustawy). Według stanu na 1999 r. oszczędności z tego tytułu docelowo wyniosą około 15,5 mln złotych.

Na skutek projektowanego obniżenia wynagrodzeń skazanych, zmniejszą się bowiem wydatki budżetu na sfinansowanie wynagrodzeń w stosunku do skazanych zatrudnionych przy pracach administracyjno-gospodarczych o kwotę wynoszącą połowę zaplanowanych środków na ich wynagrodzenia (59,3 mln złotych) wraz ze składką ZUS (10,8 mln złotych) płaconą przez płatnika, czyli o około 35 mln złotych [$(59,3 + 10,8) \text{ mln złotych} \times 50\% = 35 \text{ mln złotych}$]. Co prawda zmniejszą się także planowane wpływy na dochody budżetowe części wynagrodzeń skazanych, które w 1999 r. wynosiły około 19,5 mln złotych (około 30% wynagrodzeń po potrąceniu ZUS i funduszu pomocy postpenitencjarnej), to jednak faktycznie, mając na uwadze zmniejszone wydatki budżetowe na wynagrodzenia skazanych zatrudnionych przy pracach administracyjno-gospodarczych, proponowana nowelizacja spowoduje oszczędności w budżecie w stosunku do obecnego stanu o około 15,5 mln złotych (35 mln złotych — 19,5 mln złotych). Podkreślić należy, że są to dane statyczne. Zakłada się bowiem, że obniżenie wynagrodzenia skazanych do poziomu 50% najniższego wynagrodzenia za pracę, spowoduje w dalszej perspektywie zwiększenie konkurencyjności pracy skazanych na wolnym rynku pracy i w konsekwencji dalsze zmniejszenie obciążeń budżetowych z tego tytułu, a co najważniejsze spowoduje wzrost zatrudnienia wśród skazanych.

Ponadto, nowelizacja art. 25 Kodeksu karnego wykonawczego zmierzająca do zmiany kolejności zaspokajania roszczeń cywilnych wynikających z przestępstwa może mieć wpływ na efektywność egzekucji należności sądowych i grzywien. Jednak przed wejściem w życie nowelizowanego przepisu konsekwencje dla budżetu państwa takiego przedsięwzięcia nie są możliwe do oszacowania.